

Pielikums
Iekšlietu ministrijas
2017.gada 18.septembra
rīkojumam Nr. 1-12/2102

Valsts robežsardzes darbības stratēģija
2017. – 2019.gadam

Rīga, 2017

SATURS

1. Izmantotie saīsinājumi un termini.....	3
2.. Valsts robežsardzes darbības pilnvarojums	4
3. Valsts robežsardzes īstenotie darbības virzieni	5
4. Valsts robežsardzes prioritātes	5
5. Valsts robežsardzes darbības virzienu apraksts.....	6
Darbības virziens Nr.1: Latvijas Republikas valsts robežas atrašanās vietas nemainīguma nodrošināšana, valsts robežas, valsts robežas joslas, robežzīmju un citu robežbūvju, vietējās pierobežas satiksmes robežšķērsošanas vietu uzturēšana, robežuzraudzības nodrošināšana.....	6
Darbības virziens Nr.2: Robežpārbaudžu veikšana, imigrācijas kontrole, ārzemnieku atgriešana un darbības ar patvēruma meklētājiem.....	11
Darbības virziens Nr. 3: Dokumentu autentiskuma noteikšana un personu daktiloskopiskās identifikācijas ekspertīžu veikšana.....	16
Darbības virziens Nr.4: Operatīvā darbība, kā arī izmeklēšanas pirmstiesas procesā veikšana Kriminālprocesa likumā noteiktās kompetences ietvaros.....	18
Darbības virziens Nr.5: Aviācijas glābšanas koordinācijas centra (ARCC) darbības nodrošināšana	22
Darbības virziens Nr.6: Valsts robežsardzes amatpersonu ar speciālajām dienesta pakāpēm izglītošana un profesionālā sagatavošana.....	25
6. Valsts robežsardzes publiskie pakalpojumi.....	29
7. Valsts robežsardzes darbības spēju izvērtējums.....	29

1. Izmantotie saīsinājumi un termini

AAIC	Aizturēto ārzemnieku izmitināšanas centrs
ABC	Automatizētā robežkontrolle (<i>Automated Border Control</i>)
AFIS	Automatizētā pirkstu nospiedumu identifikācijas sistēma (<i>Automated Fingerprint Identification System</i>)
API	Sākotnējā informācija par pasažieri (<i>Advanced Passenger Information</i>)
ARCC	Aviācijas meklēšanas un glābšanas koordinācijas centrs
BDAS	Biometrisko datu sistēma
BSIEG	Baltijas valstu informācijas apmaiņas modulis
COSPAS/SARSAT	Civilās aviācijas avārijas ziņojums
ELT	Civilās aviācijas aģentūras Latvijas civilo gaisa kuģu avārijas vietas noteicējraidītāju (<i>Emergency Locator Transmitter</i>) reģistrs
EURODAC	Eiropas Savienības pirkstu nospiedumu salīdzināšanas sistēma
EUROSUR	Eiropas Robežu uzraudzības sistēma (<i>European Border Surveillance System</i>)
FRONTEX	Eiropas Aģentūra operatīvās sadarbības vadībai pie Eiropas Savienības dalībvalstu ārējām robežām (<i>European Agency for the Management of Operational Cooperation at the External Borders of the Member States of the European Union</i>)
ICAO	Starptautiskā civilās aviācijas organizācija
IAMSAR	Starptautiskās aviācijas un jūras meklēšanas un glābšanas rokasgrāmata
IOM	Starptautiskā Migrācijas Organizācija (<i>International Organization for Migration</i>)
GIS	Ģeotelpiskās informācijas sistēma
MRCC	Jūras meklēšanas un glābšanas centrs
NVO	Nevalstiskās organizācijas
OSC	Notikuma vietas koordinators
RAIS	Robežapsardzības informācijas sistēma
REIS	Robežkontroles elektroniskā informācijas sistēma
RKS	Robežuzraudzības un kontroles sistēma
SAR	Meklēšana un glābšana (<i>search and rescue</i>)
SC	SAR koordinators
SIS II	Otrās paaudzes Šengenas Informācijas sistēma (<i>Schengen Information System, the second generation</i>)
SPARK	Robežuzraudzības čats
SKLOIS	Starptautiskā kravu loģistikas un ostu informācijas sistēma
SOCTA	Eiropas Savienības smagās un organizētas noziedzības draudu izvērtējums
UNHCR	Apvienoto Nāciju Organizācijas Augstais komisārs bēgļu jautājumos (<i>United Nations High Commissioner for Refugees</i>)

2.Valsts robežsardzes darbības pilnvarojums

Valsts robežsardze ir iekšlietu ministra pārraudzībā esoša tiešās pārvaldes iestāde. Valsts robežsardze ir bruņota, un tās funkcijas ir valsts robežas neaizskaramības nodrošināšana un nelegālās migrācijas novēršana.

Valsts robežsardzes darbība tiek organizēta, ievērojot likumību, humānismu, cilvēka tiesības, atklātumu, vienvadību un balstoties uz iedzīvotāju palīdzību.

Valsts robežsardze aizsargā personu tiesības un likumīgās intereses neatkarīgi no to pilsonības, sociālā, mantiskā un cita stāvokļa, rases un nacionālās piederības, dzimuma un vecuma, izglītības un valodas, attieksmes pret reliģiju, politiskās un citas pārlicības.

Valsts robežsardze nodrošina, lai tiktu ievērotas personu tiesības pārvietoties no vienas valsts uz citu valsti.

Valsts robežsardze dod iespēju aizturētajām personām realizēt tiesības uz tiesisko aizsardzību.

Valsts robežsardze atbilstoši funkcijām un uzdevumiem:

- apsargā valsts robežu, robežzīmes un citas robežbūves, novērš jebkuru mēģinājumu nelikumīgi mainīt valsts robežas atrašanās vietu apvidū;

- sadarbībā ar Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem novērš un atvairā bruņotus iebrukumus Latvijas teritorijā, teritoriālajos un iekšējos ūdeņos, kā arī gaisa telpā, novērš bruņotas provokācijas uz valsts robežas, noziedzīgu apdraudējumu gadījumā sniedz palīdzību pierobežas iedzīvotājiem;

- novēro valsts robežai piegulošās sauszemes teritorijas, ūdeņus un gaisa telpu;

- nepieļauj, ka personas un transportlīdzekļi šķērso valsts robežu, kravas un citas mantas tiek pārvietotas pāri valsts robežai ārpus šim nolūkam noteiktajām vietām vai citā nelikumīgā veidā, atklāj un aiztur valsts robežas pārkāpējus, kā arī atklāj pierobežas, pierobežas joslas, robežkontroles punktu un robežpārejas punktu režīma pārkāpējus;

- organizē robežpārejas punktu darbu un sadarbībā ar muitas un Pārtikas un veterinārā dienesta iestādēm robežkontroles punktu darbu, koordinē robežkontroles punktus strādājošo kontroles dienestu darbību;

- sadarbībā ar muitas iestādēm, nosaka robežkontroles punktos darba vietas citām institūcijām un privātpersonām, kas nodrošina robežšķērsošanas kontroli citos likumā noteiktajos jautājumos vai sniedz pakalpojumus valsts robežu šķērsojošām personām;

- veic robežpārbaudes un laiž pāri valsts robežai personas, transportlīdzekļus, kravas un citas mantas, ja pareizi noformēti dokumenti, kas dod tiesības šķērsot valsts robežu, un ir pabeigtas robežsargu, muitas un citu valsts dienestu kontroles operācijas;

- patstāvīgi vai kopīgi ar muitas iestādēm novērš ievēšanai Latvijas teritorijā un tranzītam cauri Latvijas teritorijai aizliegto priekšmetu nelikumīgu pārvietošanu pāri valsts robežai. Nepieļauj preču un citu priekšmetu pārvietošanu pāri valsts robežai, apejot muitas kontroli;

- uztur valsts robežu, valsts robežas joslu un robežpārejas punktus;

- patstāvīgi vai kopīgi ar starptautisko jūras ostu, lidostu, jūras pasažieru un dzelzceļa staciju administrāciju, sadarbībā ar muitas iestādēm, policiju, Nacionālo bruņoto spēku struktūrvienībām un attiecīgajām pašvaldībām nodrošina un kontrolē valsts robežas, pierobežas, pierobežas joslas, robežkontroles punktu un robežpārejas punktu režīma ievērošanu;

- uzrauga noteikumu par kuģošanas līdzekļu satiksmi iekšējos ūdeņos ievērošanu jūras ostās, kurās ir noteiktas valsts robežas šķērsošanas vietas, un iekšējos ūdeņos, pa kuriem, saskaņā ar Latvijas Republikai saistošām starptautisko tiesību normām un starptautiskajiem līgumiem, ir noteikta Latvijas Republikas valsts sauszemes robeža;

- sniedz speciāli pilnvarotām valsts iestādēm nepieciešamo palīdzību dabas resursu saglabāšanas un saimnieciskās darbības noteikumu ievērošanas kontrolē, vides aizsardzībā pret piesārņošanu, ugunsgrēku dzēšanā un dabas katastrofu seku likvidēšanā pierobežā, kā arī attīsta Valsts robežsardzes spējas personu meklēšanas un glābšanas uzdevumu veikšanā, izmantojot Valsts robežsardzes rīcībā esošos tehniskos līdzekļus;

- nodrošina, lai tiktu izpildītas Latvijai saistošos starptautiskajos līgumos noteiktās saistības valsts robežas režīma jautājumos, savas kompetences ietvaros noregulēt ar valsts robežas režīma pārkāpšanu saistītos incidentus;
- nodrošina ar valsts robežas šķērsošanu saistīto likumu un citu normatīvo aktu pārkāpumu profilaksi;
- savas kompetences ietvaros izskata administratīvo pārkāpumu lietas un uzliek administratīvos sodus;
- kontrolē, kā tiek ievēroti noteikumi par ārzemnieku ieceļošanu, uzturēšanos, izceļošanu un tranzītu Latvijas Republikas teritorijā, kā arī savas kompetences ietvaros veic Imigrācijas likumā un Patvēruma likumā paredzētās darbības;
- saskaņā ar Valsts robežsardzei noteiktajiem uzdevumiem veic operatīvo darbību, kā arī Kriminālprocesa likumā noteiktās kompetences ietvaros veic izmeklēšanu pirmstiesas procesā;
- saskaņā ar civilās aviācijas normatīvajos aktos Valsts robežsardzei noteiktiem uzdevumiem civilās aviācijas nelaimes gadījumā veic cietušo gaisa kuģu un cilvēku meklēšanas un glābšanas darbu, aviācijas nelaimes gadījumu seku likvidēšanas koordinēšanu.

3. Valsts robežsardzes īstenotie darbības virzieni

Valsts robežsardze īsteno šādus darbības virzienus:

1. Latvijas Republikas valsts robežas atrašanās vietas nemainīguma nodrošināšana, valsts robežas, valsts robežas joslas, robežzīmju un citu robežbūvju, vietējās pierobežas satiksmes robežšķērsošanas vietu uzturēšana, robežuzraudzības nodrošināšana.
2. Robežpārbaužu veikšana, imigrācijas kontrole, ārzemnieku atgriešana un darbības ar patvēruma meklētājiem.
3. Dokumentu autentiskuma noteikšana un personu daktiloskopiskās identifikācijas ekspertīžu veikšana.
4. Operatīvā darbība, kā arī izmeklēšanas pirmstiesas procesā veikšana Kriminālprocesa likumā noteiktās kompetences ietvaros.
5. Aviācijas meklēšanas un glābšanas koordinācijas centra (ARCC) darbības nodrošināšana.
6. Valsts robežsardzes amatpersonu ar speciālajām dienesta pakāpēm izglītošana un profesionālā sagatavošana.

4. Valsts robežsardzes prioritātes

1. Uzturēt un attīstīt valsts robežas apsardzības sistēmu, atbilstoši Eiropas Savienības ārējām robežām izvirzītajām prasībām, izpildot Šengenas acquis nosacījumus.
2. Paaugstināt robežpārbaužu efektivitāti, izmantojot modernus robežpārbaužu tehniskos risinājumus, balstītus uz biometrisku datu apstrādi.
3. Paaugstināt Austrumu robežas un jūras robežas robežuzraudzības efektivitāti, kompleksi izmantojot sistēmiski sasaistītas modernas klātbūtnes atklāšanas tehniskās iekārtas, videonovērošanas iekārtas un valsts robežas inženiertehniskā iekārtojuma elementus.
4. Nodrošināt Valsts robežsardzes dalību starptautiskajās misijās un operācijās, kā arī Eiropas Aģentūras operatīvās sadarbības vadībai pie Eiropas Savienības dalībvalstu ārējām robežām (FRONTEX) aktivitātēs.
5. Realizēt „Rīcības plānu personu, kurām nepieciešama starptautiskā aizsardzība, pārvietošanai un uzņemšanai Latvijā”.
6. Turpināt sakārtot Latvijas Republikas valsts ārējās robežas joslas infrastruktūru.
7. Uzsākt sagatavošanos Šengenas novērtēšanas komisijai (gaisa, jūras un sauszemes robežas, SIS II).
8. Realizēt Latvijas Republikas Valsts robežas integrētas pārvaldības koncepciju 2013. – 2018.gadam.
9. Starpresoru darba grupā izstrādāt Latvijas Republikas valsts robežas apdraudējumu (risku) analīzes attiecīgi 2018. un 2019. gadiem.
10. Uzturēt Valsts robežsardzes kuģošanas līdzekļu un aviācijas kapacitāti esošajā līmenī.

11. Nodrošināt Valsts robežsardzes dalību Eiropas Savienības politikas instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto un finansēto projektu un pasākumu īstenošanā, īstenojot Eiropas ārējo robežu fonda, Iekšējās drošības fonda, Patvēruma un migrācijas fonda, pārrobežu sadarbības programmu u.c. projektus un pasākumus.

12. Nodrošināt civilās aviācijas nelaiemes gadījumā cietušo gaisa kuģu un cilvēku meklēšanas un glābšanas darbu, aviācijas nelaiemes gadījumu seku likvidēšanas koordināciju, kā arī Aviācijas meklēšanas un glābšanas koordinācijas centra (ARCC) nepārtrauktu darbību.

13. Pilnveidot normatīvo bāzi:

13.1. izstrādāt jaunu Robežsardzes likumu;

13.2. izstrādāt grozījumus Imigrācijas likumā, Latvijas Republikas valsts robežas likumā saistībā ar nozaru administratīvo pārkāpumu kodifikācijas ieviešanu (Iekšlietu ministrijas 2014.gada 20.jūnija rīkojums Nr.1-12/1448 „Par Iekšlietu ministrijas kompetencē esošajiem attiecīgās nozares speciālajiem likumiem, kuros ir nepieciešami grozījumi saistībā ar nozaru administratīvo pārkāpumu kodifikācijas ieviešanu”);

13.3. izstrādāt grozījumus Ministru kabineta 2003.gada 9.decembra noteikumos Nr.692 „Valsts robežsardzes elektroniskajā informācijas sistēmā iekļaujamās informācijas apjoms un izmantošanas kārtība”;

13.4. izstrādāt Starpresoru vienošanās projektus „Par sadarbības organizāciju EUROSUR ietvaros” starp Valsts robežsardzi un Valsts policiju, starp Valsts robežsardzi un Valsts ieņēmumu dienestu;

13.5. izstrādāt un noslēgt nepieciešamās vienošanās Aviācijas glābšanas koordinācijas centra darbības nodrošināšanai Valsts robežsardzē;

13.6. izstrādāt jaunas integrētās robežu pārvaldības koncepcijas projektu nākamajam periodam vai sagatavot grozījumus Latvijas Republikas Valsts robežas integrētas pārvaldības koncepcijā 2013.-2018.gadam;

5. Valsts robežsardzes darbības virzienu apraksts

5.1. Latvijas Republikas valsts robežas atrašanās vietas nemainīguma nodrošināšana, robežbūvju, valsts robežas, robežas joslas un robežpārejas punktu uzturēšana

Esošās situācijas apraksts

Virziens tiek īstenots, realizējot Valsts robežsardzes galvenās pamatfunkcijas - Latvijas Republikas valsts robežas uzraudzība un kontrole, nelegālās imigrācijas novēršana un noziedzīgu nodarījumu novēršana atbilstoši Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem un Eiropas Savienības noteiktajām prasībām.

Darbības virziena ietvaros Valsts robežsardze veic Robežsardzes likumā noteiktos uzdevumus, t.sk.:

- nodrošina Latvijas Republikas valsts robežas uzraudzību, nelegālās imigrācijas novēršanu, noziedzīgu nodarījumu novēršanu, atbilstoši Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem un Eiropas Savienības noteiktajām prasībām;
- nepieļauj preču pārvietošanu pāri valsts robežai ārpus šim nolūkam noteiktajām vietām vai citā nelikumīgā veidā;
- uztur un attīsta valsts robežas apsardzības sistēmu, atbilstoši Eiropas Savienības ārējām robežām izvirzītajām prasībām, izpildot Šengenas līguma nosacījumus;
- veicina starpvalstu sadarbību pārrobežu noziedzības apkarošanā.

Nozīmīgākais veikums iepriekšējā plānošanas cikla ietvaros (2014.-2016.gadā):

1. Pilnveidota normatīvā bāze:

- pieņemti Ministru kabineta 2016.gada 3.maija noteikumi Nr.268 “Latvijas Republikas valsts robežas joslas iekārtošanas un uzturēšanas noteikumi”;
  - pieņemti Ministru kabineta 2016.gada 26.aprīļa noteikumi Nr.257 “Grozījumi Ministru kabineta 2010.gada 5.oktobra noteikumos Nr. 936 "Kārtība, kādā Latvijas Republikas Zemessardze sniedz atbalstu valsts un pašvaldību institūcijām likumpārkāpumu novēršanā, sabiedriskās kārtības un drošības garantēšanā”;
  - pieņemts likums “Grozījumi Latvijas Republikas valsts robežas likumā”, kas paredz valsts robežas joslas iekārtošanas un uzturēšanas prasības gar Latvijas Republikas – Baltkrievijas Republikas robežu un Latvijas Republikas – Krievijas Federācijas robežu;
  - pieņemts likums „Grozījumi Krimināllikumā”, kas paredz vairākas jaunas kvalificējošas pazīmes par personu nelikumīgu pārvietošanu pāri valsts robežai un sodu palielināšanu par nelikumīgas imigrācijas nodrošināšanu, tādējādi nodrošinot par šiem noziedzīgiem nodarījumiem efektīvas un atbilstoši to kaitīgumam samērīgas krimināltiesiskās sankcijas;
  - apstiprināts ar Ministru kabineta 2016.gada 20.janvāra rīkojumu Nr.35-IP ”Konceptuālais ziņojums ”Par valsts austrumu robežas kontroli un aizsardzību””;
  - noslēgta starpresoru vienošanās par Nacionālo bruņoto spēku un Valsts robežsardzes sadarbību informācijas apmaiņā;
  - noslēgta starpresoru vienošanās par Nacionālo bruņoto spēku atbalsta sniegšanu Valsts robežsardzei, kad tiek atjaunota pagaidu robežkontrole uz iekšējām robežām vai tiek meklēta persona, kura tiek turēta aizdomās par valsts ārējās robežas nelikumīgu šķērsošanu;
  - noslēgta starpresoru vienošanās par iestāžu sadarbības nodrošināšanu valsts robežas drošības jautājumos starp Valsts robežsardzi, Valsts policiju, Valsts ieņēmumu dienestu, Pārtikas un veterināro dienestu un Valsts vides dienestu;
  - izstrādāta metodika par tiešās sadarbības kārtību ar Krievijas Federācijas robežsargiem pēdu pārkāpēju pēdu atklāšanas gadījumā;
  - izstrādāta metodika par tiešās sadarbības kārtību ar Baltkrievijas Republikas robežsargiem pēdu pārkāpēju pēdu atklāšanas gadījumā.
2. Ieviests pakalpojums pierobežas joslas speciālo caurlaižu saņemšanai caur portālu Latvija.lv.
  3. Ieviests robežuzraudzības čats – SPARK.
  4. Ārējās robežas fonda ietvaros: turpinājās „zaļās” robežas infrastruktūras un tehniskā aprīkojuma modernizācija, uzsākta robežuzraudzības struktūrvienību nodrošināšana ar moderniem sensoriem (BSIEG projekts), īstenots Eiropas Robežu uzraudzības sistēmu (EUROSUR) ieviešanas 1-2 posms, izveidojot Robežuzraudzības un kontroles sistēmu (RKS) un triju līmeņu koordinācijas centrus.
  5. Uzsākta sadarbība ar ASV par jaunu robežuzraudzības tehnisko līdzekļu (sensoru, apvidus transportlīdzekļu, nakts redzamības iekārtu, sakaru iekārtu, operatīvās darbības aprīkojuma iepirkumus u.c.) piegādēm.
  6. Sadarbībā ar Nodrošinājuma valsts aģentūru nodrošināts demarkācijas process uz Latvijas Republikas – Krievijas Federācijas robežas.
  7. Uzsākta Valsts robežsardzes pārbruņošana ar NATO standartiem atbilstošiem un ar NBS savietojamiem strēlnieku ieročiem.

Faktori, kas ietekmē darbības virzienu.

Analizējot nelegālās imigrācijas tendences Latvijas Republikā 2016.gadā, kā arī balstoties uz FRONTEX Aģentūras Riska analīzes tīkla, sakaru virsnienu sniegto informāciju un konstatētajiem incidentiem, no robežas šķērsotajiem sniegtajām ziņām, Valsts robežsardze konstatēja, ka Latvijas Republika nebija nelegālo imigrantu galamērķis, bet tika izmantota, galvenokārt, tranzītam no Krievijas Federācijas uz Skandināvijas un Rietumeiropas valstīm (galvenokārt, Vāciju). Lielākās nelegālo imigrantu grupas veidoja Vjetnamas, Indijas, Nepālas, Bangladešas, Afganistānas valstspiederīgie un Krievijas Federācijas pilsoņi no Ziemeļkaukāza

reģiona.

Kopumā, analizējot situāciju uz Latvijas Republikas valsts robežas, var secināt, ka salīdzinājumā ar 2015.gadu nelegālās imigrācijas spiediens bija zemāks. Vienlaikus var secināt, ka nelegālajai imigrācijai arvien biežāk tiek izmantoti tā saucamie legālie ceļi – uzturēšanās pēc vīzas derīguma termiņa beigām, vīzas saņemšana, sniedzot nepatiesu informāciju par iecelšanas mērķi, patvēruma pieprasīšana.

2016.gadā uz „zaļās” robežas konstatēti 87 apstiprināti “zaļās” robežas pārkāpumi vai to pazīmes. Virkne pārkāpumi bija saistīti ar nejaušu robežas šķērsošanu (ogotāji, tūristi, saimnieciskās darbības veicēji).

Kopā par nelikumīgu Valsts robežas šķērsošanu 2015.gadā tika aizturētas 476 personas, 2016.gadā - 376 personas, tādejādi uz ārējās sauszemes robežas saglabājas augsts nelikumīgas valsts robežas šķērsošanas risks ārpus robežšķērsošanas vietām .

2016.gadā par 53.36% palielinājās akcīžu preču pārvietošanas skaits (tabakas izstrādājumi) pāri Valsts robežai ārpus robežšķērsošanas vietām (2015.gadā – 1 404 000, bet 2016.gadā – 3 010 000).

Galvenie nelegālo imigrantu nelikumīgas iecelšanas un uzturēšanās veids (*modi operandi*) bija nelikumīga „zaļās” robežas šķērsošana (Vjetnamas, Afganistānas, Indijas, Pakistānas, Nepālas, Šrilankas valstspiederīgajiem).

Izvērtējot novērojumus un valsts robežas drošību ietekmējošos faktoros, var konstatēt sekojošas tendences:

- ievērojami pieauga nelegālās imigrācijas risks uz Latvijas – Krievijas sauszemes valsts robežas (Vjetnamas, Indijas, Bangladešas pilsoņi);
- samazinājies nelegālās imigrācijas risks uz Latvijas – Baltkrievijas sauszemes valsts robežas (Vjetnamas, Afganistānas, Irākas pilsoņi);
- nozīmīgākās nelegālo imigrantu riska grupas veidoja Vjetnamas, Irākas, Afganistānas, Indijas, Nepālas pilsoņi.

Turpinoties nestabilajai situācijai virknē Tuvo Austrumu un Āfrikas valstīs, kā arī konfliktam Ukrainas austrumu apgabalos saglabājas augsts terorisma riska līmenis virknē Eiropas Savienības valstu un Krievijas Federācijā, kas ietekmēja robežuzraudzības procesus uz Latvijas Republikas ārējās valsts robežas. 2016.gada Valsts robežsardzes darbības rezultāti liecināja, ka starp Baltijas valstīm tieši Latvija uz savas austrumu robežas izjuta visbūtiskāko nelegālās imigrācijas spiedienu. 2017. gada pirmā pusgada darbības rezultāti liecina, ka veiktie pasākumi valsts robežas iekārtošanai un tās nodrošināšanai ar nepieciešamo personālu un robežuzraudzības tehniskajām iekārtām, kā arī sadarbība ar kaimiņvalstu robežsardzes dienestiem nav ļāvusi šim spiedienam pieaugt, bet par nelikumīgu ārējās robežas šķērsošanu aizturēto personu skaits salīdzinājumā ar attiecīgo 2016.gada periodu ir samazinājies par 48 %.

Neskatoties uz to, ka projekta „Esošās Valsts robežsardzes „zaļās robežas” kontroles sistēmas attīstība un integrācija Eiropas robežu uzraudzības sistēmā (EUROSUR) 1.kārta” tika nodrošināta video datu un incidentu apstrāde reģionālajā un nacionālajā līmenī, tomēr realizējot šo sistēmu paliek neatrisināti jautājumi: par video datu kvalitāti; klātbūtnes uztveršanas sistēmas komponentu saskaņotu izmantošanu; robežuzraudzības uzdevumu iesaistīto spēku un līdzekļu ģeoloģiju (objekta reālās ģeogrāfiskās atrašanās vietas noteikšana).

Valsts robežsardzē joprojām 64% transportlīdzekļu ir 10 un vairāk gadus veci. Minētās automašīnas tiek intensīvi izmantotas robežkontroles režīma un imigrācijas kontroles nodrošināšanai, Imigrācijas dienesta darbības nodrošināšanai veicot trešo valstu pilsoņu iecelšanas un pārvadāšanas nosacījumu ievērošanas kontroli, aizturēto ārzemnieku nekavējošai transportēšanai, robežsargu apmācību procesa nodrošināšanai. Valsts robežsardzes un teritoriālo pārvalžu vadības uzdevumu izpildei. Kriminālizmeklēšanas dienestu darbības un Kinoloģijas dienesta funkciju nodrošināšanai. Kinologu un dienesta suņu izbaukumiem ārpus dislokācijas vietas palīdzības sniegšanai sadarbības iestādēm (Valsts policijai, Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestam) personu meklēšanas un aizturēšanas pasākumos. Kinologu un dienesta suņu apmācību procesa nodrošināšanai (kinologu un dienesta suņu pārvadāšana pašlaik tikai daļēji

veikta ar speciāli aprīkotiem automobiļiem). Līdz ar to automobiļu nobraukums no ekspluatācijas sākuma ir 300 000 km.

Sobrīd Valsts robežsardzes rīcībā esošo robežuzraudzībai paredzēto robežuzraudzības tehnisko līdzekļu izmantošana ir būtiski ierobežota, jo nav radīti nepieciešamie apstākļi valsts robežas joslā, kas nodrošina to netraucētu darbību – nav izveidota valsts robežas josla (pēdu kontroles josla, žogs), kas apgrūtinā konstatēt nelikumīgas valsts robežas šķērsosanas pazīmes un Valsts robežsardzes amatpersonu norīkojumu pārvietošanos gar robežu, jo īpaši purvainās, applūdušas un pārmitrinātās teritorijās. Tādi posmi kopā sastāda aptuveni 30% no Latvijas - Krievijas un Latvijas - Baltkrievijas valsts robežas.

Risināmie jautājumi un problēmas darbības virziena īstenošanā.

Valsts robežsardze plānošanas cikla ietvaros nodrošinās:

1. Projekta EUROSUR attīstības nacionālajā līmenī realizāciju, izmantojot Eiropas Savienības finanšu atbalsta mehānismus:
  - 2015.gada 30.jūnijā tika pabeigts Eiropas Savienības Ārējo robežu fonda 2012.gada programmas projekts „Esošās Valsts robežsardzes „zaļās robežas” kontroles sistēmas attīstība un integrācija Eiropas robežu uzraudzības sistēmā (EUROSUR) 1.kārta”.
  - 2016.gada 4.ceturksnī ir uzsākts realizēt nākamā Eiropas Savienības Iekšējās drošības fonda 2014.-2020.gada programmas projekts “Nacionālās robežuzraudzības un kontroles sistēmas infrastruktūras pilnveidošana atbilstoši EUROSUR prasībām (3. un 4.posma realizācija)” (turpmāk – EUROSUR projekta 3. un 4.posms). Tā ietvaros līdz 2019.gada beigām ir paredzēts izveidot Valsts robežsardzes sauszemes robežas uzraudzības sistēmu infrastruktūras turpmāku sasaisti ar EUROSUR, lai izpildītu Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr.1052/2013 (2013.gada 22.oktobris), ar ko izveido Eiropas Robežu uzraudzības sistēmu (EUROSUR) prasības aktuālas informācijas apmaiņas nodrošināšanai tuvu reālajam laikam 24/7 režīmā, kā arī pilnveidot robežuzraudzības struktūrvienību tehnisko aprīkojumu, ar mērķi paaugstināt pārkāpumu atklāšanas iespējas
2. Valsts robežas infrastruktūras uzlabošanu uz Latvijas Republikas – Krievijas Federācijas un Latvijas Republikas – Baltkrievijas Republikas robežām:
  - Valsts robežas joslas gar Latvijas – Krievijas robežu izbūvi. Līdz 2017.gada beigām paredzēts izbūvēt 40 km žoga un 60 km garumā plānots ierīkot pēdu kontroles joslu un patruļtaku. Līdz 2019.gada beigām plānots pabeigt valsts robežas joslas infrastruktūras izbūvi gar Latvijas Republikas un Krievijas Federācijas robežu.
  - 2017.gadā organizēt iepirkumu (atklāts konkurss) robežas joslas gar Latvijas Republikas un Baltkrievijas Republikas valsts robežas joslu iekārtošanas projekta izstrādei. Šobrīd ir sagatavota tehniskā specifikācija projekta izstrādei, kurā žogs plānots apmēram 120 km garumā. Valsts robežas joslas izbūves darbus plānots uzsākt 2018.gadā.
3. Pasākumu kopuma realizāciju ārējā sauszemes robežas aprīkošanai ar stacionārajiem savstarpēji integrētajiem robežuzraudzības tehniskajiem līdzekļiem.
4. pasākumu kopuma realizāciju, Valsts robežsardzes kompetences ietvaros īstenojot valsts un valsts robežas aizsardzības nodrošināšanu regulējošajos normatīvajos aktos paredzēto mērķu sasniegšanu un uzdevumu izpildi.

Darbības virziena mērķis:

Nodrošināt robežuzraudzību, apsargāt valsts robežu, robežzīmes un citas robežbūves, novērst jebkuru mēģinājumu nelikumīgi mainīt valsts robežas atrašanās vietu apvidū, kā arī uzturēt un attīstīt valsts robežas apsardzības sistēmu, atbilstoši Eiropas Savienības ārējām robežām izvirzītajām prasībām, izpildot Šengenas līguma un starptautiskajos līgumos noteiktos nosacījumus.

Darbības rezultāti

Rezultāta formulējums	Rezultatīvais rādītājs	Rezultatīvā rādītāja skaitliskās vērtības
-----------------------	------------------------	---

		2016 (izpilde)	2017 (plāns)	2018 (plāns)	2019 (plāns)
Uzturēta un attīstīta valsts robežas apsardzības sistēma	Realizēta robežjoslas ierīkošana / uzturēšana (km)	65 /1380	188 /1380	363 /1380	374 /1380
Veikta robežuzraudzība uz valsts ārējās sauszemes robežas	Aizturētas robežu nelikumīgi šķērsojošas personas (skaits)/ novērsta nelikumīga preču pārvietošana pār valsts robežai (skaits)	-	200/30	150/20	100/15
Veikta Latvijas jūras robežas un ostu akvatoriju robežuzraudzība	Pārbaudīti kuģošanas līdzekļi teritoriālajā jūrā un ostu akvatorijās.	529	520	530	550

Uzdevumi darbības virziena īstenošanai:

1. Uzturēt un attīstīt valsts robežas apsardzības sistēmu, atbilstoši Eiropas Savienības ārējām robežām izvirzītajām prasībām, izpildot Šengenas līguma nosacījumus.
2. Turpināt īstenot Latvijas Republikas Valsts robežas integrētas pārvaldības koncepcijā 2013.-2018.gadam un konceptuālajā ziņojumā "Par valsts austrumu robežas kontroli un aizsardzību" ietvertos pasākumus.
3. Īstenot sadarbību ar Aizsardzības ministriju un NBS Valsts aizsardzības plāna uzdevuma izpildei.
4. Īstenot sadarbību ar Zemessardzi 2017.gada 25.maija starpresoru vienošanās Nr.162 "Par Nacionālo bruņoto spēku atbalsta sniegšanu Valsts robežsardzei, kad tiek atjaunota pagaidu robežkontrole uz valsts iekšējām robežām vai tiek meklēta persona, kura tiek turēta aizdomās par valsts ārējās robežas nelikumīgu šķērsošanu" uzdevumu izpildei.
5. Īstenot Zemessargu apmācību programmu "Kārtība, kādā zemessargu iesaisti personas meklēšanā, kura tiek turēta aizdomās par valsts ārējās robežas nelikumīgu šķērsošanu".
6. Nodrošināt robežsargu skaita blīvumu uz „zaļās” robežas atkarībā no pastāvošajiem riska faktoriem.
7. Veikt pasākumu kompleksu, nodrošinot EUROSUR ieviešanas 3.-4. kārtas projekta realizāciju, uzsākt 5. posma realizāciju;
8. Uzsākt izmantot robežuzraudzības plānošanā un kontrolē Robežkontroles un uzraudzības informācijas sistēmas (RKS) ĢIS moduļa ģeotelpisko datu attēlošanas funkcionalitāti, nodrošinot norīkojumu, notikumu un robežuzraudzības tehnisko līdzekļu attēlošanu digitālajās kartēs.
9. Atjaunot un modernizēt Valsts robežsardzes videonovērošanas sistēmas un tehniskos līdzekļus – iegādāties jaunas un modernas videonovērošanas iekārtas un klātbūtnes uztveršanas sistēmas (sensorus) un integrēt vienotā sistēmā.
10. Realizēt sadarbību ar ASV par jaunu robežuzraudzības tehnisko līdzekļu piegādēm.
11. Īstenot Ārējo robežu fonda projektu „Information Exchange Gear of Baltic States” (2.posmu) sadarbība ar Igaunijas Republikas un Lietuvas Republikas Robežsardzes dienestiem.
12. Uzlabot Valsts robežsardzes mobilitāti, aizstājot nolietotus sauszemes transportlīdzekļus ar jauniem.
13. Sagatavot līguma projektu par valsts robežas režīmu, valsts robežas uzturēšanu un Robežpilnvaroto darbību ar Krievijas Federāciju.
14. Savas kompetences ietvaros sagatavot līguma projektu par valsts robežas uzturēšanu un Robežpilnvaroto darbību ar Lietuvas Republiku.

15. Savas kompetences sagatavot līguma projektu par valsts robežas uzturēšanu un Robežpilnvaroto darbību ar Igaunijas Republiku.
16. Piedalīties Latvijas – Krievijas un Latvijas Baltkrievijas valsts robežas iekārtošanas procesā.
17. Nodrošināt sagatavošanos Šengenas novērtēšanai 2018.gadā (sauszemes robeža).

Iesaistītās iestādes:

Valsts robežsardze, Iekšlietu ministrija, Valsts policija, Nodrošinājuma valsts aģentūra, IeM Informācijas centrs, Aizsardzības ministrija un Nacionālie bruņotie spēki, Ārlietu ministrija, Eiropas Aģentūra operatīvās sadarbības vadībai pie Eiropas Savienības dalībvalstu ārējām robežām (FRONTEX), kaimiņvalstu un sadarbības valstu robežsardzes.

5.2. Robežpārbaūžu veikšana, imigrācijas kontrole, ārzemnieku atgriešana un darbības ar patvēruma meklētājiem

Esošās situācijas apraksts

Virziens tiek īstenots, realizējot Valsts robežsardzes galvenās pamatfunkcijas - robežpārbaūžu nodrošināšana robežšķērsošanas vietās, nelegālās imigrācijas novēršana, darbību ar patvēruma meklētājiem nodrošināšana, noziedzīgu nodarījumu novēršana, atbilstoši Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem un Eiropas Savienības noteiktajām prasībām.

Darbības virziena ietvaros Valsts robežsardze veic Robežsardzes likumā noteiktos uzdevumus, t.sk.:

- nodrošina robežpārbaūžu veikšanu Latvijas Republikas robežšķērsošanas vietās, nelegālās imigrācijas novēršanu, darbību ar patvēruma meklētājiem veikšanu, noziedzīgu nodarījumu novēršanu, atbilstoši Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem un Eiropas Savienības noteiktajām prasībām;
- nepieļauj nedeklarētu preču pārvietošanu caur robežšķērsošanas vietām, apejot muitas kontroli, kā arī robežšķērsošanas vietās, kur muitas kontrole netiek veikta;
- uztur un attīsta valsts robežas apsardzības sistēmu, atbilstoši Eiropas Savienības ārējām robežām izvirzītajām prasībām, izpildot Šengenas līguma nosacījumus;
- veicina starpvalstu sadarbību pārrobežu noziedzības apkarošanā, kā arī veicina sadarbību ar nevalstiskajām un starptautiskajām organizācijām nelegālās imigrācijas apkarošanas jomā.

Nozīmīgākais veikums iepriekšējā plānošanas cikla ietvaros (2014.-2016.gadā):

1.pilnveidota normatīvā bāze:

- noslēgta starpresoru 21.04.2016 vienošanās Nr.1 par iestāžu sadarbības nodrošināšanu valsts robežas drošības jautājumos starp Valsts robežsardzi, Valsts policiju, Valsts ieņēmumu dienestu, Pārtikas un veterināro dienestu un Valsts vides dienestu;
- pieņemts likums „Grozījumi Krimināllikumā”, kas paredz vairākas jaunas kvalificējošas pazīmes par personu nelikumīgu pārvietošanu pāri valsts robežai un sodu palielināšanu par nelikumīgas imigrācijas nodrošināšanu, tādējādi nodrošinot par šiem noziedzīgiem nodarījumiem efektīvas un atbilstoši to kaitīgumam samērīgas krimināltiesiskās sankcijas;
- noslēgta Starpresoru vienošanās „Par zemessargu iesaisti robežkontroles pagaidu atjaunošanā uz iekšējām robežām un apmācībām” starp Valsts robežsardzi un Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem, gadījumos, kad tiek atjaunota robežkontrole uz iekšējām robežām;
- noslēgta Vienošanās ar Iekšlietu ministrijas Informācijas centru un Valsts policiju ”Par Interpola datu lietošanu tiešsaistes datu pārraides režīmā, izmantojot datu nodošanas procedūru”;
- pieņemts jauns Patvēruma likums un izstrādāti jaunajam Patvēruma likumam pakārtotie Ministru kabineta noteikumi Valsts robežsardzes kompetences ietvaros;

- noslēgtas Vienošanās starp Lietuvas Republikas Iekšlietu ministrijas Valsts robežsardzes dienestu, Lietuvas Republikas Iekšlietu ministrijas Valsts policijas departamentu, Latvijas Republikas Valsts robežsardzi un Latvijas Republikas Valsts policiju par kopējām patruļām.
- 2. Uzsākta biometrisko vīzu izsniegšana robežšķērsošanas vietās.
- 3. Sekmīgi aizvadīta pirmā Latvijas prezidentūra Eiropas Savienības Padomē, Valsts robežsardzes amatpersonas vadīja Robežu jautājumu darba grupu un Robežu (viltoto dokumentu) jautājumu darba grupu.
- 4. Ieviesta struktūrvienību darbībā robežapsardzības informācijas sistēma "RAIS 2009".
- 5. Ieviesta Starptautiskās kravu loģistikas un ostu informācijas sistēma (SKLOIS) Valsts robežsardzes ostu robežšķērsošanas vietās.
- 6. Uzsākta Rīcības plāna personu, kurām nepieciešama starptautiskā aizsardzība, pārvietošanai un uzņemšanai Latvijā realizācija.
- 7. Realizēti pasākumi Solidaritātes un migrācijas plūsmu pārvaldīšanas programmas 2007.-2013.gadam ietvaros:
  - Eiropas Atgriešanās un Bēgļa fonda projektu ietvaros: konvojnieku apmācības, ārzemnieku atgriešanās pasākumi, patvēruma meklētāju un bēgļu uzturēšana un procesuālo darbību veikšana ar viņiem un apmācību semināri;
  - Ārējās robežas fonda ietvaros: turpinājās tehniskā aprīkojuma modernizācija, uzsākta robežpārbaudes un imigrācijas kontroles struktūrvienību nodrošināšana ar moderniem darba stacijām un pasu lasītājiem;
  - realizēta jaunā EURODAC projekta I kārtā un VRS teritoriālo pārvalžu struktūrvienībās tika uzstādītas darbstacijas, lai nodrošinātu ES Regulas 603/2013 obligātās prasības.
- 8. Uzsākts realizēt visu Eiropas Savienības pilsoņu sistemātiskās pārbaudes, pamatojoties uz to ka 2017.gada 7.aprīlī stājās spēkā Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2017/458 (2017.gada 15.marts) ar ko groza Regulu (ES) 2016/399 attiecībā uz pārbaūžu pastiprināšanu attiecīgajās datubāzēs pie ārējām robežām. Sistemātisku pārbaūžu nodrošināšanai visām ārējo robežu šķērsojošām personām ir aktualizēta personāla kapacitāte un robežpārbaudes tehniskie līdzekļi, ar kuru palīdzību tiek nodrošināta ātra un efektīva robežpārbaude, ievērojot izvirzītās minimālās prasības dokumentu pārbaudei.
- 9. 2015.gada beigās Vjetnamai nosūtīti izvērtēšanai readmisijas līguma un tā izpildes protokola projekti.
- 10. Īstenojot patvēruma meklētāju pārvietošanas plānu tika uzcelts un atklāts jauns aizturēto ārzemnieku izmitināšanas centrs AAIC "Mucenieki".

Faktori, kas ietekmē darbības virzienu.

Latvijas Republikas valsts robežas apdraudējumu 2016. un 2017.gadā raksturoja gan ārējie, gan iekšējie faktori, kuri ietekmēja robežas drošību un situāciju nelegālās imigrācijas jomā uz valsts robežas un valsts teritorijā.

Nozīmīgākie ārējie faktori, kas ietekmēja valsts robežu drošību 2016. un 2017.gadā, bija iekšējie konflikti, pilsoņu kari un nemieri Tuvajos Austrumos, Ziemeļāfrikā, kuri radīja ievērojamu nelegālās imigrācijas spiedienu uz visas Eiropas Savienības ārējās robežas. Nelegālās imigrācijas risku turpināja veicināt arī nevienlīdzīga sociālā un ekonomiskā attīstība dažādos pasaules reģionos. Krievijas Federācijas un Baltkrievijas savstarpējais bezvīzu režīms, bezvīzu režīms ar trešajām valstīm (piemēram, ar Turciju), labvēlīgs vīzu režīms ar nelegālo imigrantu izcelsmes valstīm (Vjetnama), Krievijas Federācijas īstenotā pastiprinātā imigrācijas un nodarbinātības kontrole turpināja ietekmēt situāciju uz ārējām robežām. Organizētās noziedzības procesus būtiski sekmēja dažādu resursu (finanšu, materiāltehnisko, informācijas, cilvēku u.c.) pieejamība noziedzniekiem, kā arī pārrobežu mijiedarbība starp organizētās noziedzības grupām, atsevišķu noziedzīgas darbības jautājumu risināšana uz savstarpēji izdevīga noziedzīga labuma pamata.

2016.gadā, veicot robežkontroli un imigrācijas kontroli Valsts robežsardzes amatpersonas

konstatēja 11 640 pārkāpumus, kas saistīti ar personu robežas šķērsošanas, uzturēšanās, transporta līdzekļu ekspluatācijas un citiem pārkāpumiem, kas kopumā bija par 7,46 % vairāk nekā 2015.gadā (2015.gadā – 10 832).

Latvijā joprojām bija vērojamas relatīvi nesenās ekonomiskās krīzes sekas, kas veicināja organizētās pārrobežu noziedzības ietekmi uz personu un akcīzes preču nelikumīgu pārvietošanu pāri valsts robežai un turpmāku sekundāru pārvietošanu (par atlīdzību) Šengenas zonā.

Valsts robežas drošību ietekmēja pieaugošais terorisma draudu risks. Lai gan terorisma draudu līmenis Latvijā saglabājās zems, tomēr Eiropas Savienības līmenī tas ievērojami pieauga.

Vienlaikus varēja secināt, ka neskatoties uz Krievijas Federācijas noteiktajām ekonomiskajām sankcijām pret Eiropas Savienību, ir pieaugusi robežu šķērsojošo personu un kravu plūsmas uz Eiropas Savienības ārējās robežas.

Latvijas Republikas robežu drošību turpināja ietekmēt arī tādi ārējie faktori, kā Krievijas Federācijas liberālā vīzu politika pret nelegālo imigrantu izcelsmes valstīm (Vjetnama, Ziemeļāfrikas un Tuvo Austrumu valstis), izsniedzot vīzas mācību mērķiem vai tūrismam šo valstu piederīgajiem (FRONTEX Aģentūras informācija) un vienlaicīgi stingrāka imigrācijas un nodarbinātības kontrole valsts teritorijā.

Valsts iekšienē konstatēto pārkāpumu analīze liecina, ka 2016.gadā sāka pieaugt konstatēto pārkāpumu skaits, kas saistīts ar nelikumīgu nodarbinātību (2015.gadā – 79, 2016.gadā – 90, 2017.gadā – 33) un ārzemnieku uzturēšanos bez derīga personu apliecinoša dokumenta. 2016.gadā Valsts robežsardzes struktūrvienības, kas veica imigrācijas kontroli valsts iekšienē, konstatēja 1033 pārkāpumu, kas saistīti gan ar ārzemnieku, gan Latvijas Republikas valstspiederīgo uzturēšanos Latvijā (2015.gadā – 1582).

Uzturēšanās nosacījumu pārkāpumi konstatēti 897 ārzemniekiem (2015.gadā – 1383), no kuriem 709 bija trešo valstu, bet 188 citu ES valstu piederīgie. Lielāko uzturēšanās nosacījumu pārkāpēju grupu (80 %) no visiem pārkāpējiem veidoja NVS valstu pilsoņi.

Valsts robežsardzes darbības rezultāti 2016. un 2017.gadā liecina par to, ka Latvijas Republika nelegālajiem imigrantiem no trešajām valstīm joprojām nebija mērķa valsts.

Trešo valstu piederīgajiem, kuri mēģināja nelegāli šķērsot Latvijas Republiku 2016. un 2017. gadā, mērķa valstis bija Vācija, Polija, kā arī Ziemeļu valstis - Zviedrija, Somija, Norvēģija.

Adekvāti reaģējot uz 2015. un 2016. gadā krasi palielinājušos aizturēto nelegālo imigrantu skaitu, Valsts robežsardze piespiedu kārtā izraidīja 2016.gadā 415 trešo valstu pilsoņus, bet 2015. gadā - 427 personas. 2016. gadā Valsts robežsardze izsniegusi 801 (2015. gadā 980) labprātīgo izbraukšanas rīkojumu tādiem trešo valstu pilsoņiem, kas bija pārkāpuši uzturēšanās nosacījumus Latvijā.

Sistemātisko pārbaužu veikšanas uzsākšana ietekmē robežas šķērsošanas intensitāti, radot rindu risku, vienlaicīgi paaugstinot robežpārbaudes efektivitāti, sevišķi attiecībā uz personām kuras baudīja brīvas pārvietošanās tiesības.

Risināmie jautājumi un problēmas darbības virziena īstenošanā.

Valsts robežsardze plānošanas cikla ietvaros nodrošinās:

1. Valsts robežsardzei saistošo Šengenas līguma nosacījumu izpildi, tai skaitā sistemātiskas robežpārbaudes ieviešanu Eiropas Savienības pilsoņiem.
2. Attiecīgu tiesību aktu projektu izstrādi, lai nodrošinātu un pilnveidotu pamatfunkciju izpildi.
3. Eiropas Savienības fondu un citu finanšu programmu, Attīstības sadarbības programmas un divpusējo finanšu instrumentu projektu piesaisti un realizāciju Valsts robežsardzes kapacitātes palielināšanai, mobilitātes uzlabošanai un valsts austrumu robežas stiprināšanai.
4. Pasākumu kopuma realizāciju, Valsts robežsardzes kompetences ietvaros nodrošinot *Rīcības plānā personu, kurām nepieciešama starptautiskā aizsardzība, pārvietošanai un uzņemšanai Latvijā* paredzēto mērķu sasniegšanu un uzdevumu izpildi.
5. Pasākumu kopuma realizāciju Solidāras Eiropas savienības ārējās robežas apsardzības un Latvijas Republikas starptautiskajos līgumos noteikto saistību izpildes nodrošināšanai,

<p>piedaloties starptautiskajās misijās un operācijās.</p> <p>6. Starpvalstu sadarbības veicināšanu pārrobežu noziedzības apkarošanā, kā arī sadarbības veicināšanu ar nevalstiskajām un starptautiskajām organizācijām nelegālās imigrācijas apkarošanas jomā.</p>					
<p>Darbības virziena mērķis:</p> <p>Nodrošināt robežpārbaudu veikšanu, nelegālās imigrācijas novēršanu, darbību ar patvēruma meklētājiem veikšanu, noziedzīgu nodarījumu novēršanu, atbilstoši Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem un Eiropas Savienības noteiktajām prasībām.</p>					
<p>Darbības rezultāti</p>					
Rezultāta formulējums	Rezultatīvais rādītājs	Rezultatīvā rādītāja skaitliskās vērtības			
		2016.gads (izpilde)	2017.gada (plāns)	2018.gada (plāns)	2019.gada (plans)
Veiktas robežpārbaudes	Personu robežpārbaudes (skaits)	4 120 000	3 900 000	3 900 000	3 900 000
	Transportlīdzekļu robežpārbaudes (skaits)	1 230 000	1 200 000	1 200 000	1 200 000
	Vilcienu robežpārbaudes (skaits)	25 900	30 000	30 000	30 000
	Kuģošanas līdzekļu robežpārbaudes (skaits)	10 569	11 000	11 000	11 000
	Robežpārbaudēs un imigrācijas kontrolē atklāta un novērsta viltotu dokumentu izmantošana (skaits)	47	70	80	80
	Valstī nelaisti ārzemnieki, kas neizpilda ieeļošanas nosacījumus (skaits)	791	900	800	700
Realizēta imigrācijas kontrole	Ārzemnieki, kuri pārkāpuši uzturēšanās nosacījumus valstī (konstatēti valsts iekšienē un personām izceļojot no valsts) (skaits)	-	2000	2000	2000
	Pārbaudītas personas, veicot imigrācijas kontroli valsts iekšienē (skaits)	56 541	35 000	30 000	30 000
	Pārbaudītas personas, veicot imigrācijas kontroli uz tranzīteliem, ostās un lidostās (skaits)	190 979	170 000	150 000	150 000
Realizēta ārzemnieku atgriešana un veiktas darbības ar patvēruma meklētājiem	Apstrādāti patvēruma pieprasījumi (skaits)	170	300	300	300
	Piespiedu kārtā izraidīti ārzemnieki (skaits)	415	300	300	300
	Izsniegti labprātīgas izbraukšanas rīkojumi	801	900	800	800

	(skaits)				
Novērsta pārrobežu noziedzība	Aizturētas meklēšanā esošas personas (skaits)	181	120	130	120
	Aizturēti meklēšanā esoši transporta līdzekļi (skaits)	17	130	120	100

Uzdevumi darbības virziena īstenošanai:

1. Robežpārbaudes tehnisko līdzekļu atjaunošana un modernizācija, panākot noteikto uzdevumu dokumentu pārbaudes jomā sekmīgu nodrošināšanu, kā arī jaunu modernu tehnoloģiju ieviešana (ABC vārti) lidostā "Rīga".
2. Īstenot dienesta organizācijas tiesiskā regulējuma un robežšķērsošanas vietu pārbaužu tehnoloģiju pielāgošana grozījumu Šengenas Robežu kodeksā (Regula (ES) 2017/458) prasībām, kā arī ārējo robežu šķērsojošo personu sistemātisku pārbaužu nodrošināšana Eiropas Savienības un nacionālajās informācijas sistēmās.
3. Atjaunot un modernizēt Valsts robežsardzes videonovērošanas sistēmas un robežpārbaudes tehniskos līdzekļus.
4. Piedalīties robežšķērsošanas vietu būvniecības plānošanas procesā.
5. Izveidot nacionālo API (Advanced Passenger Information) sistēmu, panākot tās labāku funkcionēšanu, pārvadātāju un Valsts robežsardzes datu apstrādes formātu savietojamību.
6. Pieslēgt Robežkontroles elektronisko informācijas sistēmu (REIS) Nacionālo publisko atslēgu infrastruktūrai un ar tās starpniecību – Starptautiskās civilās aviācijas organizācijas Publisko atslēgu direktorijai.
7. Pilnveidot nacionālo tiesisko regulējumu, lai nodrošinātu visu ārējo robežu šķērsojošo reģistrāciju, modernizēt Valsts robežsardzes elektronisko sistēmu REIS-2002, kā arī piedalīties jaunas informācijas sistēmas (Entry/Exit System) izstrādē.
8. Īstenot Ministru kabineta akceptētos uzdevumus korupcijas risku novēršanai Valsts robežsardzē.
9. Pilnveidot sadarbību ar Igaunijas Republikas un Lietuvas Republikas imigrācijas kontroles struktūrvienību imigrācijas kontroles un atgriešanas jomā.
10. Nodrošināt sagatavošanos Šengenas novērtēšanai 2018.gadā (gaisa, jūras un sauszemes robežas, SIS II).
11. Izstrādāt grozījumus Latvijas Republikas valsts robežas likumā un attiecīgus Ministru kabineta noteikumus, kas tiesiski pamatos un regulēs "Valsts robežsardzes elektroniskās informācijas sistēmas" izmantošanas nosacījumus, aizstājot Ministru kabineta 2003.gada 9.decembra noteikumu Nr.692 „Valsts robežsardzes elektroniskajā informācijas sistēmā iekļaujamās informācijas apjoms un izmantošanas kārtība”.
12. Pilnveidot rīcības plānu attiecībā uz robežkontroles pagaidu atjaunošanu uz Latvijas – Lietuvas robežas un izstrādāt rīcības plānu attiecībā uz Latvijas – Igaunijas robežas (t.sk. sadarbībā ar VAS "Latvijas Valsts ceļi" risināt jautājumus par ceļu infrastruktūru modernizāciju).
13. Noslēgt vienošanos starp Latvijas Republikas Valsts robežsardzi, Valsts ieņēmumu dienesta Muitas pārvaldi un Krievijas Federācijas Federālo muitas dienestu un Robežsardzes dienestu par informācijas apmaiņu, lai nodrošinātu nepārtrauktu kravas transportlīdzekļu plūsmas caurlaidību pāri Latvijas – Krievijas valsts robežai.
14. Noslēgt vienošanos starp Latvijas Republikas Valsts robežsardzi, Valsts ieņēmumu dienesta Muitas pārvaldi un Baltkrievijas Republikas Muitas komiteju un Robežsardzes dienestu par informācijas apmaiņu, lai nodrošinātu nepārtrauktu kravas transportlīdzekļu plūsmas caurlaidību pāri Latvijas – Baltkrievijas valsts robežai.
15. Realizējot Valsts robežsardzes Ludzas pārvaldes administratīvā kompleksa rekonstrukciju, plānot projektā izveidot patvēruma meklētāju izmitināšanas telpas robežprocedūras

nodrošināšanai.

16. Turpināt pasākumus, lai panāktu Latvijas Republikas un Vjetnamas Sociālistiskās Republikas līguma par personu atpakaļuzņemšanu saskaņošanu un parakstīšanu.
17. Turpināt pasākumus, lai nodrošinātu ES Regulas 603/2013 nosacījumu izpildi, t.i. savlaicīgu personu datu pārsūtīšanu Eurodac CU.
18. Īstenot atbilstoši kompetencei Rīcības plānā personu, kurām nepieciešama starptautiskā aizsardzība, pārvietošanai un uzņemšanai Latvijā ietvaros pasākumus.
19. Veikt pasākumus Valsts robežsardzes Automatizētās pirkstu nospiedumu identifikācijas sistēmas (VRS AFIS) integrācijai ar Informācijas centra uzturēto Biometrijas datu apstrādes sistēmu (BDAS) (Patvēruma migrācijas un integrācijas fonda ietvaros).

Iesaistītās iestādes:

Valsts robežsardze, Valsts policija, Drošības policija, Finanšu ministrija (t.sk. Valsts ieņēmumu dienesta Muitas pārvalde, Muitas policijas pārvalde, Finanšu policijas pārvalde), Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde, Satiksmes ministrija (t.sk. Dzelzceļa departaments un Aviācijas departaments, VAS "Latvijas gaisa satiksme", VAS "Latvijas dzelzceļš"), Ārlietu ministrija, Aizsardzības ministrija un Nacionālie bruņotie spēki, Latvijas Tiesībsargs, Starptautiskā Migrācijas Organizācija (IOM), Apvienoto Nāciju Organizācijas Augstais komisārs bēgļu jautājumos (UNHCR), Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūra (FRONTEX), kaimiņvalstu un sadarbības valstu robežsardzes, Nevalstiskās organizācijas (NVO), Iekšlietu ministrijas Informācijas centrs.

5.3. Dokumentu autentiskuma noteikšana un personu daktiloskopiskās identifikācijas ekspertīžu veikšana

Esošās situācijas apraksts

Virziens tiek īstenots, realizējot Valsts robežsardzes tiesu ekspertīžu struktūrvienības galvenās pamatfunkcijas – dokumentu tehniskās izpētes un personu daktiloskopiskās identifikācijas tiesu ekspertīžu veikšana, Valsts robežsardzes amatpersonu konsultēšana dokumentu autentiskuma noteikšanas un daktiloskopiskās identifikācijas jautājumos robežpārbaudēs un imigrācijas kontrolē, autentisko un viltoto dokumentu paraugu informācijas sistēmas veidošana, daktiloskopisko datu apstrāde Valsts robežsardzes Automatizētajā pirkstu nospiedumu identifikācijas sistēmā (AFIS) un EURODAC sistēmā.

Nozīmīgākais veikums iepriekšējā plānošanas cikla ietvaros (2014.-2016.gadā):

Lai novērstu personu nelikumīgu valsts robežas šķērsošanu, izmantojot viltotus vai svešus dokumentus, sekmētu personu identifikāciju imigrācijas kontroles un patvēruma procedūras izskatīšanas laikā, kā arī nodrošinātu pierādījumus attiecīgajās procesuālajās darbībās, būtiska nozīme ir objektīvam un zinātniski pamatotam eksperta atzinumam. 2016.gadā Valsts robežsardzes tiesu eksperti veica 244 (2015. gadā – 241) dokumentu tehniskās un personu daktiloskopiskās identifikācijas ekspertīzes.

Dokumentu tehniskās ekspertīzes gaitā 2016.gadā kopumā tika veikta 305 (2015.gadā – 283) dokumentu izpēte, konstatējot 148 (2015.gadā – 142) dokumentu viltojumus. Personu daktiloskopiskās identifikācijas ekspertīzēs un AFIS sistēmas datu apstrādes rezultātā tika apstiprināta 252 personu identitāte. No visām 2016.gadā veiktajām ekspertīzēm 42% (2015.gadā – 62%) tika veiktas kriminālprocesu ietvaros, 36% (2015.gadā – 28%) - patvēruma procedūras lietās un 22% (2015.gadā – 10%) - administratīvajos procesos. Pamatojoties uz ekspertīžu gaitā iegūtajiem rezultātiem un secinājumiem, pastāvīgi tiek veikta dokumentu viltojumu pazīmju kopumu analīze un informatīvi metodisku materiālu sagatavošana.

Sekmējot viltoto dokumentu atklāšanu un izmeklēšanas operativitāti, Valsts robežsardzes tiesu eksperti dienesta pienākumus veic robežšķērsošanas vietās, vienlaikus nodrošinot kvalitatīvas dokumentu padziļinātās izpētes robežpārbaudes otrajā līnijā. Valsts robežsardzes tiesu eksperti ir nodrošināti ar modernu stacionāru un mobilu dokumentu tehniskās ekspertīzes aprīkojumu un plašu dokumentu paraugu kartotēku.

Faktori, kas ietekmē darbības virzienu.

Nozīmīgākie ārējie faktori, kas ietekmē robežšķērsošanai nepieciešamo dokumentu autentiskuma noteikšanas iespējas, ir organizētās noziedzības pārraudzībā esošā kvalitatīvu viltoto dokumentu izgatavošana un realizācija. Pielietojot autentiskajiem dokumentiem identiskus tehnoloģiskos ražošanas paņēmienus, augstvērtīgi imitējot drošo dokumentu aizsarglīdzekļus, kā arī izmantojot zagtas un krāpnieciski iegūtas īstu dokumentu veidlapas, tiek izgatavoti kvalitatīvi dokumentu viltojumi, kas veicina nelegālās imigrācijas apjomu pieaugumu.

Vienlaikus būtiska ietekme uz patvēruma meklētāju identitātes noskaidrošanu ir daudzu riska valstu iekšzemes lietošanai izsniegto dokumentu zemā kvalitāte, dokumentu izdevējistādēs pieļautie dokumentu personalizācijas un izsniegšanas procedūru pārkāpumi, kā arī plaši izplatītās iespējas autentisku identifikācijas dokumentu iegūšanai krāpnieciskā ceļā.

Personas identitātes noskaidrošanu robežkontroles, imigrācijas kontroles un patvēruma procedūru lietu ietvaros pozitīvi ietekmē arvien plašāk pielietojamā personu biometrisku identifikatoru pārbaude (sejas parametru, pirkstu nospiedumu salīdzinošā analīze), kā arī automatizētā dokumentu, t.sk. elektronisko ceļošanas dokumentu, vizuālo un elektronisko komponentu pārbaude.

Vienlaikus Valsts robežsardzes tiesu ekspertīžu darbību ietekmējošie iekšējie faktori ir personāla kompetence (profesionālā kvalifikācija un izglītība, zinātniski pētnieciskā darbība, kvalifikācijas regulāra paaugstināšana), pētniecisko darbību zinātniskā pamatotība (jaunu ekspertīžu metožu izstrāde, to verifikācija, procedūru standartizācija un kvalitātes kontrole), materiāli tehniskā un informatīvā bāze (tehniskais aprīkojums, darba vide, informatīvie resursi u.c.).

Risināmie jautājumi un problēmas darbības virziena īstenošanā.

Lai savas kompetences ietvaros īstenotu darbības virzienu, plānošanas cikla ietvaros tiks nodrošināta:

- dokumentu tehniskās izpētes un personu daktiloskopiskās identifikācijas tiesu ekspertīžu metožu aktualizācija un verifikācija, atbilstoši attiecīgās jomas tehnoloģiju attīstībai;
- elektronisko ceļošanas dokumentu elektroniskās komponentes autentiskuma pārbaudes uzsākšana;
- pasākumu kopuma realizācija tiesu ekspertīžu procedūru kvalitātes uzraudzības nodrošināšanai;
- Valsts robežsardzes tiesu ekspertu kvalifikācijas pilnveidošana un profesionālā resertifikācija;
- dokumentu tehniskās izpētes aprīkojuma modernizācija un specializēto iekārtu klāsta paplašināšana;
- sadarbības ar Latvijas Republikas tiesu ekspertīžu iestādēm un ārvalstu robežsardzes dienestu ekspertiem pilnveidošana.

Darbības virziena mērķis:

Vispusīgas un kvalitatīvas ekspertīzes gaitā noskaidrot faktus, kas ir nozīmīgi Valsts robežsardzes kompetencē esošu lēmumu pieņemšanai, kā arī sniegt objektīvus un zinātniski pamatotus tiesu eksperta atzinumus, nodrošinot pierādīšanas līdzekļus Valsts robežsardzes veiktajās procesuālajās darbībās.

Darbības rezultāti					
Rezultāta formulējums	Rezultatīvais rādītājs	Rezultatīvā rādītāja skaitliskās vērtības			
		2016.gada (izpilde)	2017.gada (plāns)	2018.gada (plāns)	2019.gada (plāns)
Veiktas dokumentu tehniskās izpētes un daktiloskopiskās identifikācijas ekspertīzes	Veiktas dokumentu autentiskuma noteikšanas ekspertīzes (skaits)	227	300	250	250
	Veiktas personu daktiloskopiskās identifikācijas ekspertīzes (skaits)	17	15	20	20

Uzdevumi darbības virziena īstenošanai:

1. Sniegt objektīvus, ticamus un kvalitatīvus tiesu ekspertu atzinumus dokumentu tehniskās izpētes un personu daktiloskopiskās identifikācijas jomā.
2. Pilsnveidot tiesu ekspertu kvalifikāciju, aktualizēt attiecīgo jomu tiesu ekspertīžu metodes un atjaunot ekspertīžu veikšanas tehnisko aprīkojumu atbilstoši dokumentu ražošanas tehnoloģiju attīstībai.
3. Palielināt Valsts robežsardzes tiesu ekspertu skaitu, nodrošinot tiesu ekspertu darbību Valsts robežsardzes teritoriālajās pārvaldēs uz ārējās robežas (diennakts režīmā) un atsevišķās lielākajās valsts robežas šķērsošanas vietās, rezervējot iespēju apmācīt un sertificēt vairāk ekspertu atbilstoši situācijai viltoto dokumentu atklāšanas jomā.
4. Turpināt konsultatīvi metodisko darbu Valsts robežsardzes amatpersonu dokumentu pārbaudes un personu daktiloskopiskās identifikācijas prasmju pilnveidošanā.
5. Sadarbībā ar Latvijas Republikas tiesu ekspertīžu iestādēm un ārvalstu robežsardzes dienestu speciālistiem veikt informācijas un pieredzes apmaiņu attiecīgo tiesu ekspertu specialitāšu jomā.
6. Turpināt Dokumentu paraugu informācijas sistēmas un Automatizēto pirkstu nospiedumu identifikācijas sistēmas aktualizēšanu un sekmēt to efektīvu izmantošanu.
7. Turpināt daktiloskopisko datu sistēmas EURODAC efektīvu izmantošanu.

6. Iesaistītās iestādes:

Valsts robežsardze, Valsts policijas Kriminālistikas pārvalde, Tieslietu ministrijas Tiesu administrācija un Valsts tiesu ekspertīžu birojs, Ārlietu ministrijas Konsulārais departaments, Latvijas Republikas vēstniecības un konsulārās iestādes, Iekšlietu ministrijas Informācijas centrs, Eiropas Savienības un divpusējās sadarbības trešo valstu robežsardzes dienestu dokumentu izpētes struktūrvienības.

5.4. Operatīvā darbība, kā arī izmeklēšanas pirmstiesas procesā veikšana Kriminālprocesa likumā noteiktās kompetences ietvaros

Esošās situācijas apraksts

Virziens tiek īstenots, realizējot Valsts robežsardzes kriminālizmeklēšanas struktūrvienību galvenās pamatfunkcijas – operatīvās darbības veikšana, izmeklēšanas pirmstiesas procesā veikšana par noziedzīgiem nodarījumiem, kas saistīti ar valsts robežas nelikumīgu šķērsošanu, personas nelikumīgu pārvietošanu pāri valsts robežai vai nelikumīgu uzturēšanos valstī, kā arī robežsarga kā valsts amatpersonas izdarītiem noziedzīgiem nodarījumiem kas nav saistīti ar vardarbību un valsts robežas neaizskaramību apdraudošo faktoru noskaidrošana un noziedzīgu nodarījumu novēršana.

Analizējot operatīvās darbības raksturu, secināms, ka galvenie valsts robežas apdraudējuma veidi ir nelegālā migrācija, kas aptver gan personu nelikumīgu pārvietošanu pāri valsts robežai, gan nodrošināšanu ar iespēju nelikumīgi uzturēties Latvijas Republikā, Valsts robežsardzes amatpersonu izdarītie noziedzīgie nodarījumi, kas saistīti ar dienesta stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu, kā arī akcīzes preču nelikumīga pārvietošana pāri valsts robežai.

Šie ir galvenie valsts robežas apdraudējuma veidi jau vairākus gadus, bet vērtējot proporcionāli, secināms, ka būtiski pieauguši riski nelegālās migrācijas jomā, kas ģeopolitiskās situācijas ietekmē Eiropā ietekmējuši arī Latviju.

Raksturojot operatīvo uzskaišu lietu izmeklēšanas sarežģītību, secināms, ka noziedzīgo nodarījumu izdarīšana no salīdzinoši vienkāršas izdarīšanas formas, kam piemīt īslaicīgs raksturs un nenoteikta vai nepastāvīga personu loma noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, arvien biežāk pārtop par organizētu noziedzīga nodarījuma izdarīšanas formu, kam piemīt noturīgs un ilglaicīgs raksturs ar stingri noteiktu lomu sadali starp noziedzīgu nodarījumu izdarīšanā iesaistītām personām.

Organizētā noziedzība aktīvi seko līdzi tehnoloģisko iekārtu attīstībai, cenšoties jaunākos uzlabojumus nekavējoties izmantot savu noziedzīgo nodarījumu izdarīšanā, tādēļ organizētās noziedzības izdarīto noziedzīgo nodarījumu atklāšana joprojām ir darbietilpīgs process.

Operatīvās uzskaites lietu sekmīgā izmeklēšanā būtiska loma ir spējai un prasmei iegūt operatīvo informāciju, kvalitatīvai analītiskā darba (ar iegūto operatīvo informāciju) veikšanai un atbilstošu operatīvās darbības pasākumu plānošanai un veikšanai, lai nodrošinātu papildus pierādījumu iegūšanu. Apzinoties, ka operatīvās darbības mērķu sekmīgai sasniegšanai būtiska loma ir operatīvās darbības procesā iegūtās informācijas kvalitatīvai uzkrāšanai un apmaiņas iespējām starp operatīvās darbības subjektiem, Valsts robežsardzes kriminālizmeklēšanas struktūrvienības iesaistījušās Eiropas Komisijas līdzfinansētā projekta Nr.HOME/2011/ISEC/AG/4000002542 izstrādāšanā, kura mērķis ir izveidot vienotu kriminālizlūkošanas modeli Latvijā.

Nozīmīgākais veikums iepriekšējā plānošanas cikla ietvaros (2014.-2016.gadā):

1. Pilnveidota normatīvā bāze:

- noslēgta starpresoru vienošanās par informācijas apmaiņu ar Valsts policiju Valsts policijas Kriminālpolicijas elektroniskajā informācijas sistēmā;
- izstrādāts likumprojekts “Grozījumi Operatīvās darbības likumā”;
- izstrādāts likumprojekts “Grozījumi Krimināllikumā”;
- izstrādāts MK instrukcijas projekts “Tiesībaizsardzības iestāžu sadarbības kārtība noziedzības novēršanā un apkarošanā”;
- izstrādāts VRS iekšējais normatīvais akts “Operatīvās darbības finansēšanas kārtība Valsts robežsardzē”;
- izstrādātas rekomendācijas par Valsts robežsardzes amatpersonu un darbinieku vēlamo rīcību, konstatējot koruptīvas darbības;
- apkopota informācija par organizēto noziedzību Eiropas Savienības smagās un organizētas noziedzības draudu izvērtējuma (SOCTA) izstrādāšanai.

2. Kopējais uzsākto kriminālprocesu skaits turpina pieaugt (2016.gadā – 263, 2015.gadā – 241, 2014.gadā – 229). No kopējā 2016.gadā uzsākto kriminālprocesu skaita samazinājums ir tiem kriminālprocesiem, kas saistīti ar viltotu dokumentu izmantošanu (2016.gadā – 82, 2015.gadā – 95; 2014.gadā – 128) un nelegālās imigrācijas atbalstīšanu un organizēšanu (2016.gadā – 23, 2015.gadā – 39; 2014.gadā – 25), savukārt būtisks pieaugums vērojams kriminālprocesiem par valsts robežas nelikumīgu šķērsošanu (2016.gadā – 99, 2015.gadā – 80; 2014.gadā – 34). Tendence palielināties uzsākto kriminālprocesu skaitam par valsts robežas nelikumīgu šķērsošanu ir saistāma ar pieprasījuma palielināšanos no trešo valstu pilsoņiem nelikumīgai nokļūšanai Šengenas zonā.

2016.gadā Valsts robežsardzē uz prokuratūru ar ierosinājumu kriminālvajāšanas uzsākšanai

nosūtīti 123 kriminālprocesi pret 298 personām (2015.gadā – 126 kriminālprocesi pret 259 personām, 2014.gadā – 123 kriminālprocesi pret 173 personām). 2016.gadā, salīdzinoši ar 2015.gadu un 2014.gadu, ir vērojama tendence palielināties to personu skaitam, pret kurām ir ierosināta kriminālvajāšanas uzsākšana, kas liecina, ka viena noziedzīga nodarījuma izdarīšanā iesaistās arvien vairāk personu. No minēto kriminālvajāšanas uzsākšanai nosūtīto kriminālprocesu skaita par nelegālās imigrācijas atbalstīšanu un organizēšanu 2016.gadā nosūtīts 21 kriminālprocess (2015.gadā – 26, 2014.gadā – 8). Būtiski palielinājies par akcizēto preču nelikumīgu pārvietošanu uzsākto kriminālprocesu skaits (2016.gadā – 47, 2015.gadā – 24; 2014.gadā – 35). 2016.gadā tika uzsākti 11 kriminālprocesi (2015.gadā – 7, 2014.gadā – 6) par Valsts robežsardzes amatpersonu koruptīvām darbībām un citām prettiesiskām darbībām – par neizpaužamu ziņu izpaušanu, kukuļņemšanu, kukuļdošanu, dienesta viltojumu, dienesta stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu un neatļautām darbībām ar muitošāni pakļautām precēm un amatpersonas dienesta pilnvaru pārsniegšanu.

3. Latvijas Republikas Valsts robežsardzes amatpersonas sadarbojoties ar Polijas Republikas robežsardzi un Lietuvas Republikas Iekšlietu ministrijas Robežsardzes dienestu 2016.gada piecos mēnešos (maijs-septembris) ir pārtraukušas starptautiskas noziedzīgi organizētas grupas darbību, kas organizēja un īstenoja personu nelikumīgu pārvietošanu no Vjetnamas caur Krieviju un Baltijas valstīm uz Poliju. Vjetnamieši tranzītā caur Latviju vairākkārt nelikumīgi pārvietoti pāri valsts robežai personu grupās (8-15 personas). Sadarbības ietvaros aizturēti čecenu izcelsmes Krievijas Federācijas pilsoņi un Polijas pilsonis, kā arī kopskaitā (vairākās epizodēs) 84 nelegālie imigranti no Vjetnamas (Latvijas robežsargi aizturēja 38 vjetnamiešus, kā arī desmit čecenu izcelsmes Krievijas pilsoņus - pārvietotājus).
4. 2016.gada oktobrī Latvijas Republikas Valsts robežsardzes amatpersonas sadarbībā ar Igaunijas Republikas Policijas un Robežsardzes pārvaldes amatpersonām novērsa personu nelikumīgu pārvietošanu tālāk uz Eiropas valstīm. Operatīvie pasākumi tika veikti gan Latvijas, gan Igaunijas teritorijā un kopskaitā tika aizturēti 27 imigranti no Vjetnamas, kā arī 6 Igaunijas Republikas pilsoņi un 2 Krievijas Federācijas pilsoņi.

Faktori, kas ietekmē darbības virzienu.

Ņemot vērā to, ka Valsts robežsardzes kriminālizmeklēšanas struktūrvienību darbība ir saistīta ar pasākumiem, kas vērsti pret valsts robežas nelikumīgas šķērsošanas apkarošānu, operatīvās darbības un izmeklēšanas pirmstiesas procesā darbības virzienu ietekmē visi tie faktori, kas ir saistīti ar nelegālo migrāciju.

Ņemot vērā to, ka nelegālā migrācija ir saistīta ar lielu finanšu līdzekļu nekontrolējamu plūsmu, tajā aktīvi iesaistās organizētā noziedzība. Organizētā noziedzība, savukārt, lai nodrošinātu maksimāli drošus nelegālo migrantu maršrutus, nelegālo migrantu pārvietošanā iegulda būtiskus finanšu līdzekļus, lai būtu iespējams izmantot jaunākās tehnoloģijas. Savukārt, valsts pārvaldes iestāžu, tai skaitā arī Valsts robežsardzes, rīcībā pieejamie finanšu līdzekļi bieži vien ir nepietiekami, lai nodrošinātu līdzvērtīgu, tai skaitā arī materiāltehniskā nodrošinājuma, pretdarbību.

Uzsāktajos kriminālprocesos, īpaši kriminālprocesos, kas saistīti ar nelegālās imigrācijas jomu, lielākā daļa aizdomās turēto personu nepārvalda valsts valodu, tādējādi pirmstiesas procesā saglabājas augsts resursu patēriņš savlaicīgai kriminālprocesuālo darbību veikšanas nodrošināšanai.

Kopējās tendences nelegālās migrācijas jomā liecina par augsta apdraudējuma riska saglabāšanos valsts robežas drošībai, kā arī esošo resursu pastiprinātu izmantošanu saistībā ar aizdomās turēto personu skaita pieaugumu kriminālprocesos.

Organizētie noziedzīgie grupējumi atsāk darbības ar akcīzes preču nelikumīgu apriti. Organizēto noziedzīgo grupējumu pārprofilēšanās saistīta ar soda sankciju palielināšanu un papildus kvalificējošo pazīmju iekļaušanu Krimināllikuma pantos, kuros paredzēta

kriminālbildība par personu nelikumīgu pārvietošanu pāri valsts robežai un nodrošināšanu ar iespēju nelikumīgi uzturēties Latvijas Republikā (grozījumi Krimināllikumā stājās spēkā 2016.gada 7.aprīlī).

Galvenos riskus uz ārējām robežām turpina veidot starptautiski organizēti noziedzīgi grupējumi, kuri nodarbojas ar nelegālu Vjetnamas un Tuvo Austrumu valsts piederīgo pārvietošanu pāri valsts robežai, kā arī starptautiski organizēti noziedzīgi grupējumi, kuri nodarbojas ar akcizēto preču nelikumīgu apriti.

Risināmie jautājumi un problēmas darbības virziena īstenošanā.

Lai savas kompetences ietvaros īstenotu darbības virzienu, plānošanas cikla ietvaros tiks nodrošināta:

- pastiprināta uzmanība operatīvās darbības pasākumiem organizētās nelegālās imigrācijas apkarošanai, lai mazinātu nelegālās imigrācijas riskus uz Latvijas Republikas robežām;
- pasākumu kopuma realizācija pastiprinātai noziedzīgu nodarījumu apkarošanas nodrošināšanai, kas saistīta ar akcīzes preču nelikumīgu pārvietošanu pāri valsts robežai, it īpaši „zaļai” robežai, un Valsts robežsardzes amatpersonu iesaistīšanu šo noziedzīgo nodarījumu izdarīšanā;
- pasākumu kopuma realizācija tehniskās kapacitātes paaugstināšanai operatīvās darbības pasākumu un izmeklēšanas pirmstiesas procesā nodrošināšanai;
- starptautiskās sadarbības stiprināšana ar kaimiņvalstīm un Poliju pārrobežu organizētas nelegālas imigrācijas apkarošanai.

Darbības virziena mērķis:

Apkarot un novērst noziedzīgus nodarījumus, kas saistīti ar valsts robežas nelikumīgu šķērsošanu, personas nelikumīgu pārvietošanu pāri valsts robežai vai nelikumīgu uzturēšanos valstī, kā arī robežsarga kā valsts amatpersonas izdarītus noziedzīgus nodarījumus, kas nav saistīti ar vardarbību, kā arī nepieļaut akcīzes preču nelikumīgu pārvietošanu pāri valsts robežai.

Darbības rezultāti

Rezultāta formulējums	Rezultatīvais rādītājs	Rezultatīvā rādītāja skaitliskās vērtības			
		2016.gada (izpilde)	2017.gada (plāns)	2018.gada (plāns)	2019.gada (plāns)
Veikta operatīvā darbība un izmeklēšana pirmstiesas procesā	Prokuratūrai kriminālvajāšanai nosūtīti kriminālprocesi (skaits)	123	105	105	105
	Realizētas operatīvās uzskaites lietas (skaits)	29	22	22	22

Uzdevumi darbības virziena īstenošanai:

1. Atbilstoši kompetencei veikt organizētās noziedzības, smago, sevišķi smago noziegumu strukturālo analīzi, identificēt prioritārās organizētās noziedzības darbības jomas.
2. Koncentrēties uz pasākumiem organizētās noziedzības apkarošanai, kas saistīta ar nelegālo imigrāciju, ar akcīzes preču nelikumīgu pārvietošanu pāri valsts robežai, it īpaši „zaļai” robežai, un Valsts robežsardzes amatpersonu iesaistīšanos šo noziedzīgo nodarījumu izdarīšanā.
3. Turpināt piedalīties, izstrādājot nepieciešamo normatīvo aktu projektus, Eiropas Komisijas līdzfinansētā projektā Nr.HOME/2011/ISEC/AG/4000002542, kura mērķis ir izveidot vienotu kriminālizlūkošanas modeli Latvijā.
4. Turpināt piedalīties pasākumos, kas tiek organizēti, pamatojoties uz Smagās un organizētās noziedzības draudu novērtējumā (SOCTA 2017) minētajiem secinājumiem.
5. Turpināt pilnveidot starptautisko sadarbību, ar ārvalstu robežsardzes operatīvās darbības

struktūrvienībām, veicot informācijas un pieredzes apmaiņu, kā arī kopējus operatīvās darbības pasākumus.

6. Sadarbībā ar citām tiesību aizsardzības iestādēm nodrošināt kriminālizmeklēšanas struktūrvienību amatpersonu profesionālo apmācību un kvalifikācijas paaugstināšanu.
7. Pamatojoties uz operatīvajā darbībā izmantojamo speciālo līdzekļu attīstības tendencēm, nepieciešamības gadījumā sagatavot priekšlikumus par attiecīgo speciālo ierīču un tehnisko līdzekļu iegādi, kā arī stiprināt tehnisko vienību kapacitāti.

Iesaistītās iestādes:

Valsts robezsardze, Valsts policija, Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs, Drošības policija, Aizsardzības ministrija un Nacionālie bruņotie spēki, Satiksmes ministrija (t.sk. Dzelzceļa departaments un Aviācijas departaments, VAS "Latvijas gaisa satiksme"), Finanšu ministrija (t.sk. Valsts ieņēmumu dienesta Muitas policijas pārvalde, Finanšu policijas pārvalde), Ārlietu ministrija, Latvijas Tiesībsargs, Starptautiskā Migrācijas Organizācija (IOM), Eiropas Aģentūra operatīvās sadarbības vadībai pie Eiropas Savienības dalībvalstu ārējām robežām (FRONTEX), kaimiņvalstu un sadarbības valstu robezsardzes, NVO, Iekšlietu ministrijas Informācijas centrs.

5.5. Aviācijas glābšanas koordinācijas centra (ARCC) darbības nodrošināšana

Esošās situācijas apraksts

Virziens tiek īstenots, realizējot civilās aviācijas normatīvajos aktos Valsts robezsardzei noteiktos uzdevumus - nodrošināt civilās aviācijas nelaimes gadījumā cietušo gaisa kuģu un cilvēku meklēšanas un glābšanas darbu, aviācijas nelaimes gadījumu seku likvidēšanas koordināciju, kā arī Aviācijas meklēšanas un glābšanas koordinācijas centra (ARCC) nepārtrauktu darbību 24/7 režīmā.

Lai izpildītu Latvijas Republikas saistības attiecībā pret Starptautiskās civilās aviācijas organizācijas (ICAO) noteiktajām prasībām un nodrošinātu Aviācijas meklēšanas un glābšanas valsts dienesta pilnvērtīgu funkcionēšanu, kā to nosaka 1944.gada 7.decembra Konvencijas par starptautisko civilo aviāciju 12.pielikums un Starptautiskās aviācijas un jūras meklēšanas un glābšanas rokasgrāmatas (IAMSAR) vadlīnijas, no 2014.gada 1.novembra Aviācijas meklēšanas un glābšanas koordinācijas centra (ARCC) darbību nodrošina Valsts robezsardze. Turklāt Valsts robezsardzē Aviācijas meklēšanas un glābšanas koordinācijas centra (ARCC) uzdevumus nepārtraukti 24/7 režīmā pilda Nacionālais koordinācijas centrs.

Nacionālais koordinācijas centram pildot Aviācijas meklēšanas un glābšanas koordinācijas centra (ARCC) uzdevumus, 2016.gadā apstrādāja 78 civilās aviācijas avārijas (trauksmes, COSPAS/SARSAT) ziņojumus (2015.gadā – 54). Civilās aviācijas avārijas ziņojumu apstrāde sevī ietver avārijas situācijā iekļuvušā gaisa kuģa identifikācija, gaisa kuģa atrašanās vietas noteikšana, kompetento institūciju apziņošana, ja tiek pieņemts lēmums uzsākt gaisa kuģa meklēšanas un glābšanas pasākumus, meklēšanas un glābšanas resursu piesaiste un meklēšanas un glābšanas pasākumu koordinēšana.

Nacionālais koordinācijas centrs, pildot Aviācijas meklēšanas un glābšanas koordinācijas centra (ARCC) uzdevumus, sadarbības ietvaros izmanto:

- valsts aģentūras "Civilās aviācijas aģentūra" uzturētās valsts informācijas sistēmas: "Latvijas Republikas Civilās aviācijas gaisa kuģu reģistrs" un Civilās aviācijas aģentūras Latvijas civilo gaisa kuģu avārijas vietas noteicējraidītāju (Emergency Locator Transmitter) (ELT) reģistrs;
- valsts sabiedrības ar ierobežotu atbildību "Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs" sagatavoto aktuālo aviācijas meteoroloģisko informāciju.

Lai Valsts robezsardze nodrošinātu Robezsardzes likuma 13.punkta 4., 8., 10., 12., 13. un

15.punktā noteikto uzdevumu izpildi, sadarbības ietvaros no valsts akciju sabiedrības "Latvijas gaisa satiksme" tiek saņemti lidojumu plānu kopijas:

- par lidojumiem, kuru galamērķis ir jebkuri Latvijas Republikas lidostas un lidlauki (izņemot starptautiskā lidosta "Rīga");
- par lidojumiem, kuri galamērķis ir starptautiskā lidosta "Rīga" un augstums ir līdz 1000 metriem (3000 pēdām) un kas ielido no Krievijas Federācijas un Baltkrievijas Republikas gaisa telpas.

Nacionālais koordinācijas centrs nodrošina no valsts akciju sabiedrības "Latvijas gaisa satiksme" tiek saņemti lidojumu plānu kopiju apstrādi un to nosūtīšanu Valsts robežsardzes teritoriālajai pārvaldei, kuras atbildības teritorijā atrodas gaisa kuģa plānotā lidojuma galamērķa lidosta vai lidlauks. Vienlaikus apstrādāto lidojumu plānu kopijas tiek nosūtītas Valsts ieņēmumu dienesta Muitas Nacionālajam kontaktpunktam. 2016.gadā Nacionālais koordinācijas centrs veica 534 (2015.gadā – 521, 2014.gadā – 151) lidojumu plānu kopiju apstrādi.

Sekmējot Aviācijas meklēšanas un glābšanas koordinācijas centra (ARCC) uzdevumus izpildes koordināciju un reaģēšanas operativitāti uz civilās aviācijas avārijas gadījumu, Nacionālā koordinācijas centra dežuranti (koordinatori) dienesta pienākumus veic diennakts režīmā, ir nodrošināti ar nepieciešamajiem sakaru līdzekļiem meklēšanas un glābšanas pasākumu koordinēšanai, ir uzsākta plānveida Nacionālā koordinācijas centra personāla apmācība piesaistot civilās aviācijas ekspertus gan nacionālajā līmenī, gan starptautiskajā. Nacionālais koordinācijas centrs kā Aviācijas meklēšanas un glābšanas koordinācijas centrs (ARCC) pieredzes iegūšanai gaisa kuģa meklēšanas un glābšanas pasākumu vadīšanā tiek regulāri iesaistīts praktiskajās mācībās gan nacionālajā līmenī, gan starptautiskajā līmenī, piemēram, starptautiskās militārās NATO mācības Baltic Region Training Event (BRTE), RAMSTEIN ALLOY, DYMANIC MERCY u.c.

Faktori, kas ietekmē darbības virzienu.

No 2014.gada 1.novembra Aviācijas meklēšanas un glābšanas koordinācijas centra (ARCC) darbību nodrošina Valsts robežsardze. Atbilstoši Likuma „Par aviāciju” 61.pantam ARCC darbojas nepārtrauktā režīmā 24 stundas diennaktī, un tā darbību nodrošina Valsts robežsardzes Nacionālais koordinācijas centrs. Likuma “Par aviāciju” 61.panta trešā daļa nosaka, ka ARCC darbojas saskaņā ar Operatīvās rīcības plānu, kā arī ievērojot valsts aģentūras "Civilās aviācijas aģentūra" norādījumus.

Atbilstoši Starptautiskās aviācijas un jūras meklēšanas un glābšanas rokasgrāmatas (IAMSAR) vadlīnijām, meklēšanas un glābšanas (turpmāk – SAR) koordinācijai ir trīs koordinācijas līmeņi, kas attiecas uz SAR koordinatoriem (turpmāk - SC), SAR operāciju koordinatoriem (turpmāk - SMC) un Notikuma vietas koordinatoriem (turpmāk - OSC). SC kopumā ir atbildīgi par SAR sistēmas izveidošanu, personāla, ekipējuma nodrošināšanu un vispārēju SAR sistēmas vadību valstī, ieskaitot atbilstošas likumdošanas un finansiāla atbalsta nodrošināšanu, koordinācijas centru izveidi (ARCC un jūras meklēšanas un glābšanas centra (MRCC)), SAR vienību nodrošināšanu, SAR apmācību koordinēšanu un valstiskas SAR politikas attīstību.

ARCC ir galvenā SAR operāciju koordinējošā struktūrvienība, kuru atbildība sākas no briesmu ziņojuma saņemšanas līdz pat SAR operācijas noslēgumam. Saskaņā ar Starptautiskās aviācijas un jūras meklēšanas un glābšanas rokasgrāmatas (IAMSAR) vadlīnijām, ARCC veic administratīvus un operacionālus pienākumus. Ar administratīviem pienākumiem tiek domāta plānošana, sadarbība ar pakalpojumu nodrošinātājiem, mācības un case studies, tādejādi nodrošinot nepārtrauktu ARCC reaģēšanas spēju gatavību. It īpaši Latvijā, kad SAR aktivitāte ir neliela, administratīvajiem pienākumiem jāpiespīr augsta nozīmīguma pakāpe, jo tikai tā var nodrošināt augstu gatavību SAR gadījumiem, tas ir – uzturot ARCC personālu nepārtrauktā gatavībā treniņu, praktisku mācību ietvaros.

ARCC nepieciešams pastāvīgi pilnveidot un modernizēt materiāli tehnisko nodrošinājumu lai nodrošinātu un uzturētu ARCC darbību atbilstoši Starptautiskās aviācijas un

jūras meklēšanas un glābšanas rokasgrāmatas (IAMSAR) vadlīnijām, pilnībā darboties spējīgam ARCC ir minimālām un vēlamām prasībām.

Būtisks faktors, kas var ietekmēt darbības virzienu, ir Nacionālā koordinācijas centra amatpersonu nepieciešamība regulāri piedalīties apmācībās. ARCC personāla apmācībās tiek ietvertas praktiskās mācības, kvalifikācija, kuras mērķis ir noteikt katra indivīda spējas veikt noteiktus pienākumus; sertifikācija un resertifikācija. ARCC personālam ir jābūt pilnībā kvalificētam SAR gadījumu analizē, meklēšanas plānošanā un SAR operāciju vadīšanā. Apmācību programmā ir jāiekļauj 55 mācību tēmas un periodiski jāveic personāla resertifikācija.

Līdz ar to ARCC jomā veicamie pasākumi ir saistīti ar kapacitātes nostiprināšanu, lai pilnā apjomā un efektīvi īstenotu tiesību aktos noteiktos uzdevumus atbilstoši Starptautiskās aviācijas un jūras meklēšanas un glābšanas rokasgrāmatas (IAMSAR) vadlīnijām.

Risināmie jautājumi un problēmas darbības virziena īstenošanā.

Lai savas kompetences ietvaros īstenotu darbības virzienu, plānošanas cikla ietvaros tiks nodrošināta:

- Operatīvās rīcības plāna izstrāde un apstiprināšana;
- ARCC personāla apmācību plāna izstrāde;
- sistematiska ARCC personāla apmācības, balstoties uz ARCC apmācību plānu;
- ARCC aprīkošana ar tā darbībai nepieciešamo aprīkojumu;
- ARCC nodrošināšana ar visu nepieciešamo dokumentāciju, kas regulē un nosaka aviācijas meklēšanas un glābšanas pasākumus;
- ARCC dalība praktiskās apmācībās un mācībās.

Darbības virziena mērķis:

Nodrošināt Aviācijas meklēšanas un glābšanas koordinācijas centra (ARCC) darbību.

Darbības rezultāti

Rezultāta formulējums	Rezultatīvais rādītājs	Rezultatīvā rādītāja skaitliskās vērtības			
		2016.gads (izpilde)	2017.gads (plāns)	2018.gada (plāns)	2019.gada (plāns)
Ieviestas Starptautiskās aviācijas un jūras meklēšanas un glābšanas rokasgrāmatas (IAMSAR) vadlīnijas	Nodrošināts ARCC personāla nokomplektējums	60 %	70 %	80 %	100 %
	Ieviesti ICAO un IAMSAR noteiktie gaisa kuģu meklēšanas procesi	5 %	10 %	40 %	70 %
Nodrošināta ARCC Operatīvās rīcības plānā noteikto uzdevumu realizācija	Organizēt teorētiskās civilās aviācijas meklēšanas un glābšanas mācības (skaits)	0	1	1	1
	Organizētas praktiskās aviācijas meklēšanas un glābšanas mācības	0	0	1	0
Veiktas ARCC plānveida personāla apmācības, paaugstināta personāla profesionalitāte	Nodrošināta regulāra aviācijas angļu valodas apguve ARCC personālam (personu skaits)	10	10	10	10
	Meklēšanas koordinatora (SMC) kursu apguve (amatpersonu skaits)	0	0	1	1

Uzdevumi darbības virziena īstenošanai:

1. Uzturēt un pilnveidot Aviācijas meklēšanas un glābšanas koordinācijas centra darbību.
2. Izstrādāt un noslēgt nepieciešamās vienošanās Aviācijas meklēšanas un glābšanas koordinācijas centra darbības nodrošināšanai.
3. Veikt pasākumu kompleksu ARCC Operatīvā plāna izstrādāšanai un tā turpmākai regulārai aktualizēšanai.
4. Sadarbībā ar valsts aģentūru "Civilās aviācijas aģentūra" ieviest ICAO un IAMSAR aprakstītos gaisa kuģu meklēšanas procesus ARCC darbībā.
5. Nodrošināt ARCC ar visu nepieciešamo dokumentāciju, kas regulē un nosaka aviācijas meklēšanas un glābšanas pasākumus.
6. Izstrādāt un īstenot ARCC personāla apmācību plānu.
7. Nodrošināt un aprīkot ARCC ar tā darbībai nepieciešamo aprīkojumu un sistēmām.
8. Piedalīties meklēšanas un glābšanas pasākumu reglamentējošo normatīvo aktu izstrādes un pilnveidošanas procesā.
9. Organizēt un piedalīties ARCC dalība praktiskās apmācībās un mācībās.

Iesaistītās iestādes:

Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests, Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienests, Valsts policija, Krasta apsardzes dienests, Satiksmes ministrija, valsts akciju sabiedrība "Latvijas gaisa satiksme", valsts aģentūra "Civilās aviācijas aģentūra", Nacionālie bruņotie spēki, Transporta nelaimes gadījumu un incidentu izmeklēšanas birojs, Ārlietu ministrija un Latvijas Pašvaldību savienība, kā arī Latvijas Republikas kaimiņvalstu aviācijas meklēšanas un glābšanas koordinācijas centri.

5.6. Valsts robežsardzes amatpersonu ar speciālajām dienesta pakāpēm izglītošana un profesionālā sagatavošana

Esošās situācijas apraksts

Profesionālās izglītības ieguve un kvalifikācijas paaugstināšana Valsts robežsardzes amatpersonām tiek īstenota balstoties uz Šengenas Robežu kodeksa (Eiropas Padomes un Parlamenta Regula Nr.562/2006, 2006.gada 15.marts) 15.panta 1.punkta trešajā daļā noteikto un saskaņā ar Valsts robežsardzes profesionālās sagatavošanas pamatnostādņēm.

Valsts robežsardzes amatpersonas izglītību Valsts robežsardzes koledžā iegūst atbilstoši speciāli sagatavotām (integrētām) izglītības programmām un moduļiem saskaņā ar FRONTEx izdoto kopējo mācību programmu. Valsts robežsardzes koledža īsteno profesionālās tālākizglītības programmu „Robežapsardze” un 1.līmeņa profesionālās augstākās izglītības studiju programmu „Robežapsardze”. Pēc sekmīgas profesionālās tālākizglītības programmas „Robežapsardze” apguves, Valsts robežsardzes amatpersonai tiek piešķirta kvalifikācija - Valsts robežsardzes inspektors, pēc 1.līmeņa profesionālās augstākās izglītības studiju programmas „Robežapsardze” sekmīgas apguves - Valsts robežsardzes jaunākais virsnieks. Kopš 2011.gada, Rēzeknes Augstskolā (ar 2016.gada 1.janvāri nosaukuma maiņa uz Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmija) apgūstot 2.līmeņa profesionālās augstākās bakalaura izglītības studiju programmu „Robežapsardze”, Valsts robežsardzes amatpersonām ir iespēja iegūt kvalifikāciju – Valsts robežsardzes vecākais virsnieks, kā arī profesionālo bakalaura grādu robežapsardzē.

Lai nodrošinātu kvalitatīvu iestādes pamatfunkciju izpildi, Valsts robežsardze savas kompetences ietvaros ir noteikusi, ka robežsargiem, kuri ieņem jaunākā vai vecākā virsnieka speciālajai dienesta pakāpei atbilstošu amatu, kas saistīts ar Valsts robežsardzes pamatfunkciju nodrošināšanu, nepieciešama pirmā un/vai otrā līmeņa profesionālā augstākā izglītība civilās un

militārās aizsardzības vai tiesību zinātnes jomā (iegūta Valsts robežsardzes koledžā, Latvijas Policijas akadēmijā, Latvijas Unversitātē (studiju programmā, ko Latvijas Unversitāte īstenoja pēc Latvijas Policijas akadēmijas likvidācijas), Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmijā).

Valsts robežsardzes amatpersonām ir iespējas paaugstināt profesionālo kvalifikāciju robežkontroles un imigrācijas kontroles jomā vidēji 38 kvalifikācijas paaugstināšanas kursu programmās gadā, ko īsteno Valsts robežsardzes koledža.

Saskaņā ar Valsts robežsardzes personāla profesionālās sagatavošanas pamatnostādņem (apstiprinātas ar VRS 2006.gada 14.marta pavēli Nr.236 „Par Valsts robežsardzes personāla profesionālās sagatavošanas pamatnostādņem”) visām Valsts robežsardzes amatpersonām, kuru amata pienākumi saistīti ar Valsts robežsardzes pamatfunkciju nodrošināšanu, vismaz vienu reizi piecos gados nepieciešams apmeklēt attiecīgos kvalifikācijas paaugstināšanas kursus, lai paaugstinātu savu kvalifikāciju amata pienākumu izpildei atbilstošā jomā, kā arī veiktu zināšanu pārbaudi. Esošā finansējuma ietvaros katru gadu tiek īstenoti tikai tie profesionālās pilnveides kursi, kuru īstenošana ir vitāli svarīga sekmīgai robežkontroles un imigrācijas kontroles procedūru nodrošināšanai. Profesionālās pilnveides kursu nodrošināšanu plašākā mērogā ierobežo Valsts robežsardzes koledžas kapacitāte, kuras iespējas jau šobrīd ir izsmeltas, jo Valsts robežsardzes koledžas akadēmiskā personāla noslodze (docentu, lektoru, asistentu un pasniedzēju skaits), kā arī Valsts robežsardzes koledžas kopmītņu ietilpība nedod iespēju īstenot regulāru Valsts robežsardzes amatpersonu kvalifikācijas paaugstināšanu atbilstoši pamatnostādņē nospraustajam mērķim.

Nozīmīgākais veikums iepriekšējā plānošanas cikla ietvaros (2014.-2016.gadā):

1. Ar 2015.gadu uzsākta kopīgās maģistra studiju programmas „Stratēģiskā robežu pārvaldība” īstenošana, kas ļaus sagatavot augsti kvalificētus speciālistus robežapsardzības jomā. Latvijā atsevišķus programmas modulus īsteno Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmija (RTA), citās valstīs - Igaunijā - Igaunijas Drošības zinātņu akadēmija, Lietuvā - Mikolas Romeris universitāte, Nīderlandē - Nīderlandes Drošības akadēmijas Militāro zinātņu fakultāte, Spānijā - Valsts Tālmācības universitāte un Salamankas universitāte.
2. Valsts robežsardzes amatpersonām, kurām ir ilgs dienesta stāžs, bet nav viņu amatam nepieciešamās profesionālās kvalifikācijas, kopš 2012. gada ir iespēja kārtot profesionālās kvalifikācijas eksāmenu atbilstoši Ministru kabineta 2011.gada 22.februāra noteikumu Nr.146 „Kārtība, kādā novērtē ārpus formālās izglītības sistēmas apgūto profesionālo kompetenci” regulējumam, lai iegūtu Valsts robežsardzes inspektora kvalifikāciju. Profesionālās kvalifikācijas eksāmens tiek kārtots Valsts robežsardzes koledžā, tā saturs un uzbūve ir tāda pati kā eksāmenam, ko kārtot Valsts robežsardzes koledžas kadeti pēc profesionālās tālākizglītības programmas apgūšanas. No 2012.gada novembra līdz 2015.gada decembrim profesionālās kvalifikācijas eksāmenu nokārtoja 238 amatpersonas. Valsts robežsardzes personāla analīze uz 2017.gada 20.jūniju liecina, ka visām amatpersonām kuras ieņem ieņem instruktoru amatus ir prasībām atbilstošas izglītība, t.i. iegūta profesionālā kvalifikācija „Valsts robežsardzes inspektors”.
3. Lai uzlabotu Valsts robežsardzes personāla profesionālo apmācību Valsts robežsardze ir pilnveidojusi un aktualizējusi sekojošas kvalifikācijas celšanas programmas:
  - Tuvcīņas instruktors - 2.līmenis.
  - Kvalifikācijas paaugstināšanas programma „Speciālo uzdevumu veikšana” .
  - Kvalifikācijas paaugstināšanas programma „Robežsardzes elektroniskā informācijas sistēma REIS-2002. Norīkojuma veids “Robežpārbaudes norīkojuma vecākais” vai “Sektora vecākais””.
  - Kvalifikācijas paaugstināšanas programma „Robežsardzes elektroniskā informācijas sistēma REIS-2002. Norīkojuma veids “Dokumentu pārbaude””.

- Kvalifikācijas paaugstināšanas programma “Robežuzraudzības tehniskie līdzekļi”.
- Zemessargu e-apmācību programma „Zemessarga pienākumi un rīcība robežkontroles pagaidu atjaunošanas laikā uz iekšējām robežām”.
- Kvalifikācijas paaugstināšanas programma „Riska analīze (22 stundas)”.
- Kvalifikācijas paaugstināšanas programma „Šaujamo ierociņu pielietošanas tiesiskie un praktiskie aspekti”.
- Kvalifikācijas paaugstināšanas programma „Cilvēku tirdzniecības novēršana un apkarošana” apmācības programma (e-apmācības).
- Kvalifikācijas paaugstināšanas programma Robežpārbaudes tehniskie līdzekļi”.
- Profesionālās pilnveides programma „Gaisa robežas modulis”.
- Profesionālās pilnveides programma „Šaušanas instruktors (72 stundas).
- Pirmās palīdzības apmācības kursa programma.
- Profesionālās pilnveides izglītības programma „Dienesta kinoloģijas pamati”.
- Profesionālās pilnveides izglītības programma „Kinologa apmācība darbam ar cilvēka smaržas meklēšanas specializācijas dienesta suni”.
- Profesionālās pilnveides izglītības programma „Kinologa apmācība darbam ar narkotisko vielu meklēšanas specializācijas dienesta suni”.
- Kvalifikācijas paaugstināšanas programma „Kucēnu sākotnējās apmācības programma”.
- Kvalifikācijas paaugstināšanas programma “Narkotisko vielu meklēšanas kvalifikācijas paaugstināšanas kursa programma kinologiem”.
- Kvalifikācijas paaugstināšanas programma „Dienesta suņu izmantošana”.
- Kvalifikācijas paaugstināšanas programma „Valsts robežsardzes inspektorū (kinologu) un dienesta suņu sprāgstvielu meklēšanas kvalifikācijas celšanas kursa programma”.

Faktori, kas ietekmē darbības virzienu.

Ar katru gadu samazinās vidusskolu absolventu skaits, pasliktinās centralizētos eksāmenos uzrādīto zināšanu līmenis, pretendentiem pasliktinās vispārējās fiziskās sagatavošanas līmenis līdz ar ko tas var radīt problēmas ar atlasītiem dienestam Valsts robežsardzē.

Valsts robežsardzes kvalificētu darbinieku aizplūšanu uz privāto sektoru, kas saistīta ar atalgojuma paaugstināšanos privātajā sektorā.

Risināmie jautājumi un problēmas darbības virziena īstenošanā.

Pēdējos gados īpaša uzmanība tika pievērsta Personāla plānošanas politikai Valsts robežsardzē, tā tiek balstīta uz Valsts robežsardzes ikgadējos darba plānos noteiktajiem uzdevumiem un izvirzītajiem mērķiem, ņemot vērā Valsts robežsardzes ikgadējā budžeta iespējas un struktūrvienībai noteikto funkciju apjomu. Plānojot Valsts robežsardzes personāla profesionālo pilnveidi, kvalifikācijas celšanu un attīstību, par pamatu tiek ņemta darbinieka darba izpildes novērtēšanā konstatētās mācību vajadzības un Valsts robežsardzes attīstības tendences. Valsts robežsardzes personāla attīstības virzieni tiks vērsti uz kompetenču attīstību, lai personāls veiksmīgi tiktu galā ar nākotnes izaicinājumiem, kas ir nepārtraukts, uz cilvēku, ne funkciju orientēts process, jaunu risinājumu radīšanai lai nodrošinātu efektīvu Valsts robežsardzes personāla profesionālo attīstību.

Darbības virziena mērķis:

Ar pēctecīgas profesionālās izglītības politikas īstenošanu un kvalifikācijas paaugstināšanas programmu īstenošanu, sekmēt Valsts robežsardzes amatpersonu kompetences kāpumu, vienlaicīgi nodrošinot Valsts robežsardzes funkciju izpildes kvalitātes pieaugumu.

Darbības rezultāti

Rezultāta formulējums	Rezultatīvais rādītājs	Rezultatīvā rādītāja skaitliskās vērtības			
		2016.gada (izpilde)	2017.gada (plāns)	2018.gada (plāns)	2019.gada (plāns)

Izglītotas amatpersonas robežkontroles un imigrācijas kontroles jomā	Amatpersonas, kuras apguvušas profesionālās tālākizglīšanas programmu „Robežapsardze” (skaits)	99	165	100	100
	Amatpersonas, kuras apguvušas 1.līmeņa profesionālās augstākās izglītības studiju programmu „Robežapsardze” (skaits)	18	42	34	40
	Amatpersonas, kuras apguvušas 2.līmeņa profesionālās augstākās bakalaura izglītības studiju programmu „Robežapsardze” (skaits)	16	14	14	14
	Amatpersonu skaits, kuras apguvušas Eiropas līmeņa kopīgo maģistra grāda studiju programmu “European Joint Masters in Strategic Border Management”	0	1	0	3
Paaugstināts Valsts robežsardzes amatpersonu profesionālās sagatavotības līmenis robežkontroles un imigrācijas kontroles jomā.	Amatpersonu skaits, kuras apguvušas profesionālās pilnveides izglītības programmas un kvalifikācijas paaugstināšanas kursu programmas Valsts robežsardzes koledžā	1318	1700	1700	1700
Pilnveidota karjeras izaugsmes un motivācijas sistēma.	Personāla mainība (%)	6,8	6,6	6,6	6,6

Uzdevumi darbības virziena īstenošanai:

1. Paaugstināt personāla plānošanas un izmantošanas efektivitāti.
2. Realizēt pasākumu kopumu lai nodrošinātu robežpārbaudēs iesaistītā personāla kvalifikācijas paaugstināšanu.
3. Pilnveidot Valsts robežsardzes amatpersonu profesionālās sagatavošanas pamatnostādnes.
4. Palielināt Valsts robežsardzes koledžas dienesta viesnīcas kapacitāti pieejamo finanšu līdzekļu ietvaros.
5. Realizēt pasākumu kopumu lai pilnveidotu un paaugstinātu Valsts robežsardzes koledžas akadēmiskā personāla kapacitāti.
6. Nodrošināt Valsts robežsardzes dalību ES politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto un finansēto projektu un pasākumu īstenošanā.
7. Veikt pasākumu kopumu Valsts robežsardzes amatpersonu angļu valodas zināšanu pilnveidošanai e-apmācību programmu ietvaros.

Iesaistītās iestādes:

Valsts robežsardze, Valsts robežsardzes koledža, Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmija, Iekšlietu ministrija

6.Valsts robežsardzes publiskie pakalpojumi

Valsts robežsardze, realizējot pamatfunkcijas, sniedz šādus publiskos pakalpojumus:

1. Speciālo caurlaižu izsniegšanu, lai uzturētos pierobežas joslā gar Latvijas Republikas – Krievijas Federācijas un Latvijas Republikas – Baltkrievijas Republikas valsts robežu.
2. Dokumentu tehniskā ekspertīze.
3. Valsts robežsardzes kuģošanas līdzekļu iesaistīšana palīdzības sniegšanā kuģošanas līdzekļiem Latvijas Republikas jurisdikcijai pakļautajos ūdeņos, ledus laušanā ostu akvatorijās.
4. Kuģošanas līdzekļu reģistrācijas izziņu izsniegšana.
5. Izziņu par robežšķērsošanu izsniegšana.

7.Valsts robežsardzes darbības spēju izvērtējums

Valsts robežsardze ir viena no iekšlietu ministra pārraudzībā esoša tiešās pārvaldes iestāde, kura īsteno valsts robežas drošības politiku, kā arī atbilstoši kompetencei valsts imigrācijas politiku.

Izstrādājot Valsts robežsardzes darbības prioritātes un ar to realizāciju saistītos pasākumus, tika attiecīgi izvērtēti vairāki sociālie un ekonomiskie aspekti, kā arī dalības Eiropas Savienībā nosacījumi, pieņemot jaunus izaicinājumus un jaunus pienākumus.

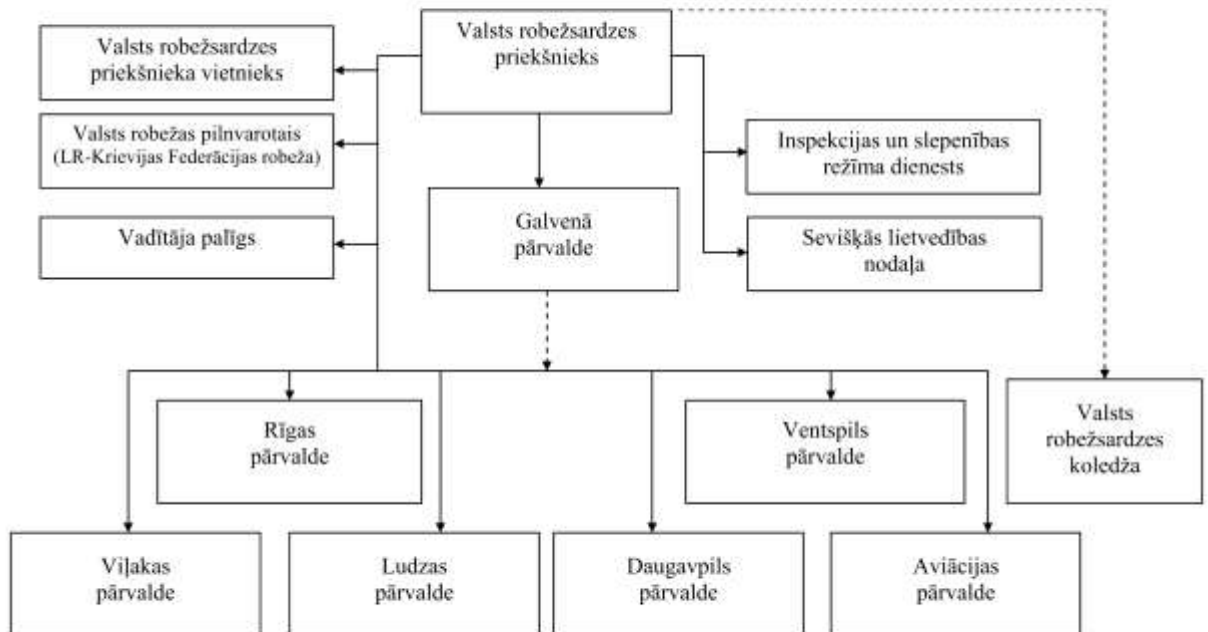
Dalība Eiropas Savienībā un pastāvošie kopējie Šengenas *acquis* nosacījumi, no vienas puses prasa ievērot stingrākus iekšējās drošības standartus, no otras puses tiek nodrošināta vienota sistēma iekšējās drošības nodrošināšanas jomās un pilnveidota Valsts robežsardzes amatpersonu darbības atbilstība starptautiski atzītiem standartiem.

Ņemot vērā jaunu Eiropas Savienības politikas plānošanas dokumentu pieņemšanu, pastāvīgi jāveic Latvijas Republikas normatīvo aktu pilnveidošana valsts robežas drošības, tai skaitā migrācijas kontroles, jomās atbilstoši Eiropas Savienības prasībām.

Šengenas *acquis* prasību īstenošana paredz augstu tehnoloģiju un jaunas paaudzes tehnisko līdzekļu izmantošanas pilnveidošanu, lai samazinātu nelegālo imigrantu un noziedznieku iekļūšanu Latvijā, sadarbības veicināšanu ar Eiropas Savienības valstu tiesībsargājošajām iestādēm transnacionālās noziedzības apkarošanā, pilnvērtīgu un operatīvu informācijas apmaiņu, kā arī kopīgu pasākumu un operāciju veikšanu ar citu valstu tiesībsargājošām iestādēm.

Lai realizētu Valsts robežsardzes darbību, ir izveidotas un Valsts robežsardzes pakļautībā darbojas Inspekcijas un slepenības režīma dienests, Sevišķās lietvedības nodaļa, Valsts robežas pilnvarotais (LR-Krievijas Federācijas robeža), Galvenā pārvalde, sešas teritoriālās pārvaldes – VRS Viļakas pārvalde, VRS Aviācijas pārvalde, VRS Ludzas pārvalde, VRS Daugavpils pārvalde, VRS Ventspils pārvalde un VRS Rīgas pārvalde, kā arī Valsts robežsardzes koledža.

Valsts robežsardzes struktūra

Ministrs

R.Kozlovskis